

ZPRÁVA O SITUACI NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN V ČESKÉ REPUBLICE ZA OBDOBÍ 2023–2024

Úřad vlády
České republiky

zmocněnkyně vlády pro lidská práva

Úvodní slovo zmocněnkyně vlády pro lidská práva

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

předkládáme Vám zprávu o situaci národnostních menšin v České republice za období 2023 a 2024. Úkol vypracovat zprávy vyplývá mj. ze Statutu Rady vlády pro národnostní menšiny, jíž jsem po dobu téměř čtyř let první místopředsedkyní. Zpráva vznikla ve spolupráci s Oddělením národnostních menšin a romských záležitostí Odboru lidských práv a ochrany menšin Úřadu vlády a představujeme ji společně v novém formátu, který je čtivější, přehlednější a o mnoho komplexnější.

Při tvorbě Zprávy jsme vycházeli z dotazníkového šetření mezi členkami a členy Rady vlády pro národnostní menšiny, zástupkyněmi a zástupci národnostních menšin, kraji a dalšími odborníci a odborníky na danou agendu. Všem přispěvatelům chci tímto moc poděkovat. Tato spolupráce nám umožňuje získat lepší obraz o tom, která témata mezi odbornou veřejností a relevantními aktéry rezonují, kde je aktuálně potřeba dosáhnout nějaké změny, nebo co se naopak daří zlepšovat.

Období mezi lety 2023 a 2024 bylo pro příslušníky národnostních menšin velmi dynamické, ať už vlivem vývoje globálního, či vnitrostátního. Zpráva předkládá několik doporučení pro zlepšení postavení národnostních menšin v České republice, stejně tak ale nepomíjí úspěchy, kterých se nám podařilo za příslušné období dosáhnout.

Společně jsme čelili několika krizím, které jsme díky vzájemné soudržnosti a podpoře překonali. Příkladem mohou být například povodně v roce 2024, kde sehrála klíčovou roli včasná krizová komunikace, kterou se nám podařilo efektivně šířit nejen v češtině, ale i v několika dalších jazycích, díky čemuž jsme mohli oslovit širší veřejnost a zajistit tak rychlé předání důležitých informací.

Významným úspěchem v tomto období, o kterém se dočtete na následujících stránkách, bylo také například posílení ochrany německého jazyka na nejvyšší úroveň dle Evropské charty regionálních či menšinových jazyků. Tento milník představuje důležitý posun v oblasti jazykových práv a potvrzuje závazek České republiky k respektování kulturní a jazykové rozmanitosti.

Zároveň se nám podařilo po více než 20 letech dostat závazku ze smlouvy s Německem o dobrém sousedství a přátelské spolupráci. V té se Česká republika zavázala k péči o německé hroby. V následujícím roce bude díky skvělé spolupráci mezi Úřadem vlády, Ministerstvem zahraničí, Ministerstvem pro místní rozvoj a dalších aktérů spuštěn národní program na podporu obnovy a péči o tyto hroby, což vedle jasného poselství o významu péče o kulturní dědictví pro náš stát nepochybně posílí i dobré vztahy mezi oběma zeměmi.

Rada vlády pro národnostní menšiny také odsoudila růst antisemitismu v České republice a přijala právně nezávaznou definici anticiganismu. Tyto kroky představují důležité symbolické i praktické kroky v boji proti předsudečnému násilí a nenávistným projevům, které jsou často opomíjeny nebo zlehčovány. Zároveň mají tyto kroky potenciál posílit důvěru menšin ve státní instituce, vytvářejí rámec pro budoucí politická opatření a přispívají k větší citlivosti veřejné debaty. Zároveň vysílají jasný signál, že vláda vnímá tyto formy předsudků, jejich projevů a diskriminačního zacházení, jako závažné společenské problémy, které si zasluhují pozornost a řešení. I z tohoto důvodu vláda vzala v tomto roce na vědomí námi vytvořená strategická doporučení k předsudečnému násilí a nenávistným projevům, jakožto výsledek více než roku a půl intenzivní mezirezortní a expertní práce.

Mezi lety 2023 a 2024 byla naší prioritou také otázka duševního zdraví, které se v posledních letech zaslouženě dostává do centra pozornosti, a to především díky mladé generaci, která se jej snaží aktivně zviditelnit. Jsem proto ráda, že i mladí zástupci národnostních menšin vnímají podporu psychického zdraví jako klíčové a budeme moci téma společně posouvat na nově vznikajícím Fóru mladých zástupců národnostních menšin.

V neposlední řadě jsem ráda, že se nám povedlo úspěšně dokončit nominační proces nových členek a členů z řad národnostních menšin do Rady vlády pro národnostní menšiny, kde také nově zasedá zástupce gruzínské národnostní menšiny.

Velmi si vážím možnosti aktivně spolupracovat s dalšími jednotlivci, organizacemi a institucemi na procesu, jehož cílem je nejen posílení práv příslušníků národnostních menšin v České republice, ale také budování otevřené, tolerantní a spravedlivé společnosti.

Přeji příjemné čtení.

Klára Šimáčková Laurenčíková
zmocněnkyně vlády pro lidská práva

Obsah

Úvodní slovo zmocněnkyně vlády pro lidská práva	2
1. Úvod	6
2. Národnostní menšiny v České republice	7
3. Participace	8
3.1 Rada vlády pro národnostní menšiny	8
3.2 Výbory pro národnostní menšiny na úrovni krajů a Hlavního města Prahy	8
3.3 Výbory pro národnostní menšiny na úrovni obcí	9
3.4 Participace příslušníků národnostních menšin na činnosti resortů a další formy spolupráce	11
4. Jazyková práva menšin	12
4.1 Vícejazyčné názvy a označení	13
4.2 Vzdělávání	14
4.2.1 Polština	14
4.2.2 Němčina	15
4.2.3 Romština	16
4.2.4 Slovenština	17
4.2.5 Moravská chorvatština	18
5. Média a kultura	18
5.1 Běloruská menšina	19
5.2 Bulharská menšina	20
5.3 Maďarská menšina	21
5.4 Německá menšina	21
5.4.1 Mapování a dokumentace hřbitovů a hrobů německojazyčného obyvatelstva	22
5.5 Polská menšina	23
5.6 Romská menšina	24
5.7 Rusínská menšina	26
5.8 Ruská menšina	26
5.8.1 Péče o pravoslavné hroby a památky na Olšanských hřbitovech v Praze	27
5.9 Řecká menšina	28
5.10 Slovenská menšina	28
5.11 Srbská menšina	30
5.12 Ukrajinská menšina	30
5.13 Vietnamská menšina	31
6. Hlavní výzvy národnostních menšin	31
6.1 Dezinformace a nenávistné projevy	31

6.2	Nedůvěra mezi členy menšiny a jejich organizacemi.....	32
6.3	Finanční problémy menšinových organizací.....	33
6.4	Nezájem o členství v menšinových organizacích a úbytek aktivních mluvčích menšinových jazyků.....	34
6.5	Nedostatečná kapacita Domu národnostních menšin	34
6.6	Sociální a právní otázky menšin	35
7.	Závěr	36
8.	Přílohy	38

1. Úvod

Rada vlády pro národnostní menšiny (dále jen „Rada“) na základě svého Statutu připravuje pro vládu souhrnné zprávy o národnostní situaci na území České republiky (dále také „ČR“). Text předkládané Zprávy o situaci národnostních menšin v České republice mezi lety 2023–2024 (dále jen „Zpráva“) byl připraven na základě podkladů příslušných orgánů státní správy, samosprávy, představitelů národnostních menšin a dalších institucí. Kromě toho mezi zdroje informací patřily veřejně dostupné zdroje, jako např. oficiální webové stránky, či případně sociální sítě organizací národnostních menšin.

Cílem Zprávy bylo přinést ucelený pohled na situaci národnostních menšin v ČR v letech 2023 a 2024, čemu odpovídá struktura Zprávy. V kapitole Národnostní menšiny v ČR jsou vymezeny základní pojmy a statistika počtu národnostních menšin v ČR. V dalších kapitolách (kapitoly 3–5) je vymezen legislativní rámec ochrany práv národnostních menšin v ČR a jeho implementace ze strany institucí a samotných národnostních menšin. Konkrétně se jedná o způsoby participace národnostních menšin na řešení záležitostí týkajících se národnostních menšin, jazyková práva menšin včetně práva na vícejazyčné názvy a označení, vzdělávání v menšinovém jazyce, šíření informací v menšinovém jazyce a menšinová kultura. Šestá kapitola se zaměřuje na hlavní problémy, s nimiž se národnostní menšiny v ČR ve sledovaném období potýkaly.

2. Národnostní menšiny v České republice

V České republice se za národnostní menšinu považuje společenství občanů ČR žijících na území současné ČR, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo.¹

V Radě bylo v letech 2023 a 2024 nadále zastoupeno 14 národnostních menšin, a to menšiny běloruská, bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská, srbská, ukrajinská a vietnamská. Dne 30. října 2024 nabyl účinnosti nový [Statut Rady](#), který stanovil, že členem Rady je nově také představitel*ka gruzínské národnostní menšiny. Ke jmenování zástupce gruzínské menšiny došlo až začátkem roku [2025](#). V současnosti je tak v Radě zastoupeno 15 národnostních menšin.

Nejnovější údaje o počtu příslušníků národnostních menšin v ČR vycházejí z výsledků Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021 (dále jen „[Sčítání lidu](#)“).² Vzhledem k tomu, že vyplnění otázky na národnost bylo dobrovolné a bez vyplnění ji ponechalo 31,6 % osob, je třeba upozornit, že u některých menšin se skutečné počty příslušníků této menšiny mohou lišit.

Následující tabulka přináší počty osob, které se při sčítání lidu přihlásily k některé z 15 národností, jejichž zástupci zasedají v Radě. Údaje v tabulce zahrnují všechny osoby, které měly v rozhodný okamžik sčítání lidu místo obvyklého pobytu na území ČR. Jde tedy jak o občany ČR, tak cizí státní příslušníky bez ohledu na typ povoleného pobytu.³

Tabulka 1 Obyvatelstvo Česka podle vybraných národností (Sčítání lidu 2021)

Národnostní menšina	Jedna národnost	V kombinaci s druhou národností	Celkem
běloruská	4 030	1 099	5 129
bulharská	6 073	1 606	7 679
gruzínská	759	204	963
chorvatská	1 167	1 247	2 414
maďarská	5 969	5 284	11 253
německá	9 128	15 504	24 632
polská	26 802	11 416	38 218
romská	4 458	17 233	21 691
rusínská	608	1 296	1 904
ruská	25 296	9 210	34 506
řecká	2 069	2 008	4 077
slovenská	96 041	66 537	162 578
srbská	2 914	1 187	4 101
ukrajinská	78 068	14 824	92 892
vietnamská	31 469	7 254	38 723

¹ Vymezení pojmu národnostní menšina a příslušník národnostní menšiny stanoví zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „menšinový zákon“).

² Nejsou však zde zahrnuty všechny národnostní menšiny zastoupené v Radě vlády pro národnostní menšiny.

³ Z tohoto hlediska proto ne všichni respondenti splňovali definici příslušníků národnostních menšin dle menšinového zákona.

Zdroj: Český statistický úřad

V září 2023 proběhlo jednání zástupců Úřadu vlády a Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“) o možnostech nastavení sčítání lidu do budoucna. S ČSÚ se diskutovaly různé varianty pojetí otázky na národnost pro účely sčítání lidu 2031. Další sčítání po roce 2031 už není plánováno prostřednictvím formuláře, s čímž souvisí potřeba úpravy legislativy ve vztahu k menšinám, jež je úzce spjata s výsledky sčítání lidu (viz níže podmínky zřizování výborů pro národnostní menšiny nebo menšinové školství).

3. Participace

Participace příslušníků národnostních menšin na řešení záležitostí týkajících se národnostních menšin je v ČR zajišťována především prostřednictvím Rady, výborů pro národnostní menšiny na úrovni krajů a hl. m. Prahy a obcí či participací příslušníků národnostních menšin na činnosti ministerstev nebo jiných orgánů státní správy.

3.1 Rada vlády pro národnostní menšiny

Rada je stálým poradním a iniciativním orgánem vlády pro otázky týkající se národnostních menšin a jejich příslušníků. Působnost Rady je vymezena menšinovým zákonem a nařízením vlády č. 98/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity (dále jen „nařízení vlády č. 98/2002 Sb.“), statutem, jednacím řádem, popř. usneseními vlády.

V letech 2023 a 2024 měla Rada 31 členů. Nejméně polovinu z celkového počtu členů Rady tvořili zástupci čtrnácti národnostních menšin, kteří byli navrženi sdruženími příslušníků národnostních menšin. V roce [2023](#) se konala tři jednání Rady a v roce [2024](#) dvě jednání Rady.

Otázkami práv příslušníků romské menšiny žijících v ČR se podrobně zabývá Rada vlády pro záležitosti romské menšiny (dále jen „[RVZRM](#)“). Od roku 2023 je místopředsedkyní RVZRM historicky první vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny Lucie Fuková.

3.2 Výbory pro národnostní menšiny na úrovni krajů a Hlavního města Prahy

Na základě § 78 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o krajích“), kraj, v jehož územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 5 % občanů kraje hlásících se k národnosti jiné než české, zřizuje výbor pro národnostní menšiny, pokud o to písemně požádá spolek zastupující zájmy národnostní menšiny [obdobně i v hlavním městě Praze dle § 78 odst. 2 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o hlavním městě Praze“)]. Nejméně polovinu členů výboru musí tvořit příslušníci národnostních menšin, ledaže tuto podmínku nelze splnit pro nedostatek kandidátů z řad národnostních menšin. Podle posledního sčítání lidu žádný kraj nedosáhl stanovené [5% hranice](#). Tato hranice je však pouze orientační, resp. slouží jako hranice pro nutné ustanovení výboru pro národnostní menšiny. Kraj, resp. hlavní město Praha (dále jen „hl. m. Praha“), však mohou výbor pro národnostní

menšiny zřídít i v případě nižšího procentuálního zastoupení příslušníků národnostních menšin v kraji. Zároveň se nemusí jednat o příslušníky pouze jedné národnosti.

Jak je patrné z tabulky 2, v letech 2023 a 2024 měly čtyři kraje a hl. m. Praha zřízen výbor pro národnostní menšiny nad rámec zákona o krajích a zákona o hlavním městě Praze. V dalších čtyřech krajích fungovala jiná platforma k řešení záležitostí národnostních menšin či specificky romské menšiny. V hl. m. Praze kromě výboru dlouhodobě existuje Poradní sbor pro záležitosti romské menšiny.

Ve zřízených výborech zpravidla polovinu členů tvořili zástupci národnostních menšin. Složení národnostních menšin ve výborech se lišilo podle jejich zastoupení v daném kraji. Například v Moravskoslezském kraji byla nejpočetněji zastoupena polská národnostní menšina. Podobné jako v Radě zasedalo ve výboru hl. m. Prahy 14 národnostních menšin, každá s jedním členem.

Tabulka 2 Výbory, komise a pracovní skupiny v krajích

Kraj	Konzultační mechanismus (výbor, komise, pracovní skupina)
Jihočeský	-
Jihomoravský	Výbor pro národnostní menšiny
Karlovarský	Výbor pro národnostní menšiny
Královéhradecký	krajská platforma aktérů působících v oblasti romské integrace
Liberecký	Komise (Rady Libereckého kraje) pro národnostní menšiny, cizince a sociální začleňování
Moravskoslezský	Výbor pro národnostní menšiny
Olomoucký	Pracovní skupina Etnické menšiny a cizinci
Pardubický	Komise Rady Pardubického kraje pro integraci romské komunity a dalších etnických skupin
Plzeňský	-
Hlavní město Praha	Výbor pro národnostní menšiny Poradní sbor pro záležitosti romské menšiny
Středočeský	-
Ústecký	Výbor pro národnostní menšiny
Vysočina	-
Zlínský	-

Zdroj: Odpovědi na dotazníky pro kraje

3.3 Výbory pro národnostní menšiny na úrovni obcí

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“) v § 117, odst. 3 stanovuje, že obec, v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10 % občanů obce hlásících se k národnosti jiné než české, zřizuje výbor pro národnostní menšiny, pokud o to písemně požádá spolek zastupující zájmy národnostní menšiny. Nejméně polovinu členů výboru musí tvořit příslušníci národnostních menšin, ledaže tuto podmínku nelze splnit pro nedostatek kandidátů z řad národnostních menšin. I v tomto

případě je stanovena hranice určena jako „pojistka“ pro zřízení výboru ze strany obce, přičemž je možné výbor zřídit i při nižším podílu přihlášených příslušníků národnostních menšin.

Tabulka 3 Přehled obcí s 10% a vyšším podílem občanů hlásících se k jiné národnosti při sčítání lidu 2021

Obec	Kraj	Výbor
Hrádek	Moravskoslezský	Ano
Milíkov	Moravskoslezský	Ano
Košařiska	Moravskoslezský	Ne
Bocanovice	Moravskoslezský	Ne
Bukovec	Moravskoslezský	Ne
Vendryně	Moravskoslezský	Ano
Bystřice	Moravskoslezský	Ano
Vělopolí	Moravskoslezský	Ne
Ropice	Moravskoslezský	Ano
Dolní Lomná	Moravskoslezský	Ano
Horní Lomná	Moravskoslezský	Ne
Smilovice	Moravskoslezský	Ne
Návsí	Moravskoslezský	Ano
Nýdek	Moravskoslezský	Ano
Chotěbuz	Moravskoslezský	Ano
Albrechtice	Moravskoslezský	Ano
Písečná	Moravskoslezský	Ano
Jablunkov	Moravskoslezský	Ano
Horní Suchá	Moravskoslezský	Ano
Stonava	Moravskoslezský	Ano
Český Těšín	Moravskoslezský	Ano
Třanovice	Moravskoslezský	Ano
Písek	Moravskoslezský	Ne
Komorní Lhotka	Moravskoslezský	Ano
Střítež	Moravskoslezský	Ano
Mosty u Jablunkova	Moravskoslezský	Ano
Třinec	Moravskoslezský	Ano
Hnojník	Moravskoslezský	Ano
Rovná	Karlovarský	Ne
Semněvice	Plzeňský	Ne
Abertamy	Karlovarský	Ne
Řeka	Moravskoslezský	Ano
Královec	Královéhradecký	Ne
Měrovice nad Hanou	Olomoucký	Ne
Trmice	Ústecký	Ne

Zdroj: Odpovědi na dotazníky pro kraje

Nejčastějším důvodem nezřízení výboru pro národnostní menšiny v obcích, které splnily 10% hranici, bylo nesplnění druhé podmínky podle zákona, a to nevyjádření zájmu ze strany spolků národnostních menšin.

Nad rámec zákona vznikl výbor pro národnostní menšiny v Brně (Jihomoravský kraj), Karviné a Frýdku-Místku (Moravskoslezský kraj).

Kromě výborů byly v letech 2023 a 2024 v obcích zřízeny další platformy pro řešení záležitostí národnostních menšin. V Chebu (Karlovarský kraj) fungovala Komise pro národnostní menšiny, v Libereckém kraji Komise Rady města Česká Lípa pro národnostní menšiny a cizince a Rada pro cizince, národnostní menšiny a další etnika v Liberci. V Pardubicích se scházela pracovní skupina komunitního plánování Cizinci, národnostní a etnické menšiny.

Složení výborů a dalších platform pro národnostní menšiny bylo různé. Ve většině výborů tvořili zástupci národnostních menšin nadpoloviční většinu všech členů, v jiných platformách byly národnostní menšiny zastoupeny méně, v některých vůbec (Česká Lípa).

3.4 Participace příslušníků národnostních menšin na činnosti resortů a další formy spolupráce

Příslušníci národnostních menšin se v letech 2023 a 2024 podíleli na činnosti ústředních orgánů státní správy zejména jako členové dotačních komisí, pracovních skupin nebo poradních orgánů.

Na Ministerstvu kultury (dále jen „MK“) bylo pět příslušníků romské menšiny zastoupeno v hodnotící komisi dotačního programu *Podpora integrace příslušníků romské menšiny*. V komisi pro hodnocení projektů v dotačním programu *Podpora kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v ČR* měla každá ze 14 menšin jednoho zástupce, pouze běloruská menšina přes opakované urgency nenominovala do komise žádného zástupce.

Příslušníci romské menšiny patří také mezi zaměstnance Muzea romské kultury, jedné z příspěvkových organizací v gesci Odboru muzeí a galerií MK. Kromě toho jsou členy redakční rady Bulletinu Muzea romské kultury.

Členové z řad příslušníků národnostních menšin byli v roce 2023 a 2024 členy hodnotící komise dotačního programu *Podpora vzdělávacích aktivit národnostních menšin* Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) a působili také jako hodnotitelé těchto žádostí/projektů. V hodnotící komisi byli po dva zástupci z řad slovenské, řecké, ukrajinské, vietnamské, maďarské, srbské, romské a německé menšiny, a dále po jednom zástupci polské a ruské národnostní menšiny.

Na Ministerstvu vnitra (dále jen „MV“) se tři členové RVZRM účastnili pracovního setkání se zástupci Policie ČR. Příslušníci romské a ukrajinské národnostní menšiny dále v roce 2023 přednášeli na kurzech zástupců Policie ČR v Holešově. Kromě toho byla vládní zmocněnkyně pro romské záležitosti v letech 2023 a 2024 členkou Republikového výboru pro prevenci kriminality. Od roku 2024 je členem Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi MV jeden člen RVZRM.

Pod Radou vlády pro národnostní menšiny působilo v letech 2023 a 2024 několik pracovních skupin a výborů, v nichž byly v různém poměru zastoupeny jednotlivé národnostní menšiny. V roce 2023 byl aktivní [Výbor pro dotační politiku](#) s 12 členy z řad národnostních menšin a v letech 2023 a 2024 [Pracovní skupina pro řešení situace německých a dalších hrobů](#) v České republice se třemi zástupci národnostních menšin.

V letech 2023 a 2024 zasedali zástupci romské národnostní menšiny ve Výboru pro naplňování Strategie romské integrace, Monitorovacím výboru pro činnost Agentury pro

sociální začleňování, Výboru pro vzdělávání Romů a v Pracovní skupině pro bezpečnost RVZRM.

Kromě toho patřili zástupci národnostních menšin mezi členy hodnotících komisí v dotačních programech Úřadu vlády. Komise pro hodnocení projektů v rámci dotačního programu *Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků* měla v letech 2023 a 2024 10 členů, z toho 5 členů tvořili zástupci národnostních menšin. Jednalo se o zástupce polské, německé, slovenské, romské a chorvatské národnostní menšiny, tzn. těch menšin, jejichž jazyk je v ČR chráněn *Evropskou chartou regionálních či menšinových jazyků* (dále jen „Charta“).

V dalších hodnotících komisích dotačních programů Úřadu vlády zaměřených na podporu romské menšiny Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce, Podpora terénní práce a Podpora koordinátorů pro romské záležitosti byli zastoupeni příslušníci romské menšiny, a to zejména prostřednictvím zástupce z RVZRM.

4. Jazyková práva menšin

Podle menšinového zákona mají příslušníci národnostních menšin právo na užívání jazyka národnostní menšiny ve jménu a příjmení (§ 7), při označování místních názvů (§ 8), v úředním styku a před soudy (§ 9), ve věcech volebních (§ 10) a ve vzdělávání (§ 11). Tato práva jsou dále upravena zvláštními právními předpisy, které stanovují přesné podmínky k uplatnění jazykových práv.⁴

Ve sledovaném období došlo k novelám zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, které zavedly možnost učinit prohlášení o uzavření manželství (s účinností od 1. 1. 2024) nebo partnerství (s účinností od 1. 1. 2025) v jazyce národnostní menšiny (§ 39 odst. 1). Tímto způsobem se rozšířila právní ochrana užívání jazyků národnostních menšin v českém právním řádu.

Na jednání Rady v říjnu 2024 se řešil problém nepřesného zápisu vietnamských jmen a příjmení v informačních systémech veřejné správy. Podle zástupce vietnamské menšiny je diakritika zobrazena jen u některých znaků. Navrhl proto řešení v zápisu vietnamských jmen bez veškeré diakritiky. Z jednání vyplynul úkol pro MV připravit metodický pokyn týkající se postupu úřadů v případě přepisu vietnamských jmen. Do procesu přípravy metodiky byla zapojena vietnamská menšina.⁵

⁴ Jména a příjmení upravuje zejména zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů; označování místních názvů upravuje zákon o obcích; užívání menšinového jazyka v úředním styku a před soudy a ve vztahu k volbám je upraveno několika zákony, např. § 18 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 30/2000 Sb. nebo zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky, ve znění pozdějších předpisů; a vzdělávání je upraveno v zákonu č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Ministerstvo vnitra ke shora zmiňovanému doporučení uvádí, že ve spolupráci se zástupci vietnamské národnostní menšiny v Radě a se soudní znalkyní se specializací na ověřování a zápis vietnamských jmen a příjmení PhDr. Lucií Hlavatou, Ph.D., v rámci své metodické činnosti publikovalo v lednu 2025 informaci určenou všem matričním úřadům ve věci postupu při přepisu vietnamských jmen a příjmení (Informace Ministerstva vnitra č. 2/2025 – Přepis vietnamských jmen a příjmení).

ČR se zavázala k ochraně jazykových práv národnostních menšin také na mezinárodní úrovni, a to prostřednictvím [Charty](#). Na základě Charty zajišťuje ČR zvýšenou ochranu pěti menšinových jazyků: němčiny, moravské chorvatštiny, polštiny, romštiny a slovenštiny.

Naplňování Charty je zajišťováno jak legislativními úpravami jazykových práv příslušníků národnostních menšin, tak dotačními programy Úřadu vlády, MK a MŠMT. Klíčovým nástrojem k naplňování Charty je každoročně zveřejňovaná [výzva Úřadu vlády](#) k podávání žádostí zaměřených na podporu efektivní implementace Charty.

4.1 Vícejazyčné názvy a označení

Podle § 29 odst. 2 zákona o obcích v obci obývané příslušníky národnostních menšin se název obce, jejích částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních samosprávných celků uvádějí též v jazyce národnostní menšiny, jestliže se v posledních dvou sčítáních lidu hlásilo k této národnosti vždy alespoň 10 % občanů obce, pokud o to požádají zástupci příslušné národnostní menšiny prostřednictvím výboru pro národnostní menšiny (§ 117 odst. 3) a pokud ten svým usnesením návrh doporučí, anebo pokud o to písemně požádá spolek, který podle stanov zastupuje zájmy příslušné národnostní menšiny a který ke dni podání žádosti působí alespoň 5 let na území obce.

Vzhledem k první zákonné podmínce, totiž 10% hranici pro uplatnění práva na užívání menšinového jazyka v místních názvech, se toto právo po posledním sčítání lidu v praxi vztahuje pouze na polskou národnostní menšinu, která je koncentrována v oblasti Těšínska. Právě 10% práh týkající se používání regionálních nebo menšinových jazyků byl předmětem kritiky Výboru expertů⁶ (a také Výboru ministrů⁷) Charty, který doporučil flexibilnější úpravu s cílem podporovat používání místních názvů v polštině tam, kde je poptávka.

Na druhé straně MV argumentuje, že tyto legislativní podmínky zajišťují, aby místní názvy a topografické značky v menšinových jazycích byly instalovány v obcích, v nichž existuje skutečná a trvalá vazba mezi menšinovým obyvatelstvem a daným místem. Vzhledem k tomu, že rozhodování o názvech ulic a jiných veřejných prostranství je výkonem samostatné působnosti obce, zastupitelstvu obce ani v případě, že uvedené podmínky dle zákona o obcích splněny nejsou, nic nebrání tomu, aby z vlastní iniciativy k tomuto kroku (tj. uvádění názvů ulic i v jazyce národnostní menšiny) přistoupilo v případě, že bude mít za to, že to situace v konkrétní obci vyžaduje nebo to může podpořit místní národnostní menšina.

Další kritika k uplatňování práva na označování místních názvů zazněla přímo od některých zástupců polské menšiny. Podle nich výbory pro národnostní menšiny v některých obcích nejsou ochotny doporučit zavedení dvojjazyčných názvů obcí, a to i přes to, že polská menšina o takové zavedení požádala. Ze zkušenosti těchto polských zástupců byli iniciátoři dvojjazyčnosti často imperativně odrazováni a žádání, aby od svého záměru upustili.

Do budoucna je proto důležité zaměřit se na konkrétní případy obcí, v nichž byl naplněn legislativní 10% práh po označování místních názvů v menšinovém jazyku, ale z různých důvodů nebyla splněna nebo brána v potaz druhá podmínka – vyjádřený zájem národnostní menšiny o uplatnění tohoto práva.

⁶ Viz Zpráva [Výboru expertů představená Výboru ministrů Rady Evropy](#) v souladu s článkem 16 Charty, Pátá hodnotící zpráva, Česká republika, Štrasburk 6. dubna 2024.

⁷ [Doporučení CM/RecChL\(2024\)3 Výboru ministrů](#) pro členské státy týkající se provádění Evropské charty regionálních či menšinových jazyků.

Obce mohou podat žádost o podporu na užívání tradičních a správních forem místních názvů v menšinových jazycích v rámci dotačního programu na podporu implementace Charty. Od roku 2022 však Úřad vlády nevidoval žádnou žádost s tímto zaměřením.

4.2 Vzdělávání

Podmínky pro zajištění vzdělávání v jazyce národnostní menšiny v mateřských, základních a středních školách obcemi, kraji a případně MŠMT upravuje ustanovení § 14 zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“). Předpokladem je, že v obci musí být dle zákona zřízen výbor pro národnostní menšiny a současně jsou zákonem stanoveny minimální počty dětí, které se ke vzdělávání v jazyce národnostní menšiny přihlásí.

Co se týče vysokého školství, uskutečňování studijních programů je zcela v kompetenci vysokých škol v rámci jejich autonomie dané zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V této části Zprávy je dále podrobněji popsána situace týkající se vzdělávání v jazycích národnostních menšin ve vztahu k menšině polské, německé, romské, slovenské a chorvatské, u nichž je tato otázka diskutována rovněž ve vztahu k naplňování Charty.

V případě dalších národnostních menšin je právo na vzdělávání v menšinovém jazyce podporováno ze strany státu zejména prostřednictvím dotačních programů, např. Podpora vzdělávacích aktivit národnostních menšin MŠMT nebo Podpora implementace Charty Úřadu vlády. Tyto programy umožňují financování vzdělávacích aktivit na všech vzdělávacích stupních, které se nad rámec standardního vyučování zaměřují na výuku menšinového jazyka. Ke vzdělávání v menšinových jazycích přispívají aktivně rovněž samotné spolky příslušníků menšin. Například ukrajinská menšina provozuje [sobotní školu Erudyt](#), která umožňuje získat ukrajinské vzdělání v zahraničí. Další menšiny nabízejí kurzy menšinového jazyka, jako např. kurzy [maďarštiny](#), [řečtiny](#) či [srbštiny](#).

4.2.1 Polština

Sčítání lidu v letech 2011 a 2021 potvrdilo klesající trend v počtu osob, které se přihlásily k polštině jako mateřskému jazyku. V roce 2011 uvedlo polštinu jako mateřský jazyk 33 597 osob, zatímco v roce 2021 to bylo [30 183 osob](#).

Koncentrace polské národnostní menšiny v regionu Těšínska a přihlášení k polské národnosti ve sčítání lidu byly základním předpokladem pro možnost zřízení polského menšinového školství. Polština tak zůstává jediným menšinovým jazykem, který splňuje podmínky pro zřízení mateřských, základních a středních škol s menšinovým jazykem vyučovacím dle školského zákona.

Podle údajů MŠMT bylo v letech 2023–2024 na území ČR (Moravskoslezský kraj) zřízeno 32 mateřských škol s polským jazykem vyučovacím nebo s česko-polským jazykem vyučovacím (viz příloha 1). Tyto mateřské školy navštěvovalo ve školním roce 2023/2024 celkem 854 dětí a ve školním roce 2024/2025 celkem 822 dětí. Oproti minulému sledovanému období nedošlo tedy ke změně v počtu mateřských škol, v počtu dětí ve školním roce 2024/2025 však došlo k poklesu (o 28 dětí oproti školnímu roku 2022/2023 a o 32 dětí oproti školnímu roku 2023/2024). Pokles v počtu dětí v mateřských školách s polským vyučovacím jazykem mezi školními roky 2023/2024 a 2024/2025 může souviset s poklesem celkového počtu dětí v mateřských školách v [ČR v tomto období](#).

V letech 2023–2024 byl vyučovacím jazykem jazyk polský ve 24 základních školách v Moravskoslezském kraji (viz příloha 2). Uvedené školy navštěvovalo 2 078 žáků ve školním roce 2023/2024 a 2 062 žáků ve školním roce 2024/2025. Oproti minulému sledovanému období vzrostl počet škol o jednu,⁸ zároveň ve školním roce 2024/2025 ubylo žáků (oproti školnímu roku 2022/2023 o 45 žáků, oproti školnímu roku 2023/2024 o 16 žáků).

Jedinou střední školou, na níž je polský jazyk jediným vyučovacím jazykem, je Polské gymnázium – Polskie Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego v Českém Těšíně. Ve školním roce 2023/2024 školu navštěvovalo 312 žáků, zatímco ve školním roce 2024/2025 to bylo 318 žáků. Oproti předchozímu sledovanému období (2022/2023), kdy školu navštěvovalo 314 žáků, se jedná o obdobný počet žáků.

Ve všech školách a školských zařízeních s polským jazykem vyučovacím poskytuje podporu v oblasti vzdělávání [Pedagogické centrum pro polské národnostní školství v Českém Těšíně](#), příspěvková organizace přímo řízená MŠMT.

Studium zaměřené na polštinu bylo ve sledovaném období realizováno ve studijních programech na pěti vysokých školách: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Filozofická fakulta Ostravské univerzity, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci a Fakulta filozofická Univerzity Pardubice. Nejvíce oborů se specializací na polštinu nabízela Filozofická fakulta Ostravské univerzity, a to polskou filologii, polský jazyk a literaturu, polštinu pro překladatelskou praxi, polštinu ve sféře podnikání, středoevropská historická studia se zaměřením na české, polské a slovenské dějiny, učitelství polského jazyka a literatury pro 2. stupeň základních škol a učitelství polského jazyka a literatury pro střední školy.

Stejně jako v předchozích letech byly i v letech 2023 a 2024 v rámci dotačního programu k implementaci Charty podpořeny dva projekty polské národnostní menšiny zaměřené na vzdělávání v menšinovém jazyce nad rámec standardního vyučování. Jednalo se o recitační soutěž pořádanou Základní školou a mateřskou školou s polským jazykem vyučovacím Jana Kubisze (Szkola Podstawowa i Przedszkole im. Jana Kubisza Hnojník, příspěvková organizace) a o vzdělávací aktivity zaměřené primárně na dospělé, realizované Polským kulturně-osvětovým svazem v České republice, z. s. V rámci projektu s názvem *Přednáškové aktivity Mezigenerační regionální univerzity (MUR)* bylo uspořádáno deset tematických přednášek v polštině.

4.2.2 Němčina

Podobně jako v případě polštiny zaznamenala také němčina mezi sčítáním lidu v letech 2011 a 2021 pokles v počtu osob, které ji uvedly jako svůj mateřský jazyk. V roce 2011 se k němčině přihlásilo 14 148 osob, zatímco v roce 2021 to bylo 10 151 osob. Podle zástupců německé menšiny přetrvává v důsledku asimilace způsobené v 50. letech výrazné rozptýlení příslušníků německé národnostní menšiny, což se projevuje tím, že se jazyk menšiny používá stále méně. Řešením by podle nich byla podpora výuky němčiny v ČR.

Základní škola německo-českého porozumění a Gymnázium Thomase Manna založené v roce 1991 zůstávají jedinými soukromými školami v ČR financovanými německou menšinou.

⁸ Odloučené pracoviště [Základní školy H. Sienkiewicze](#) s polským jazykem vyučovacím Jablunkov, příspěvkové organizace, v Mostech u Jablunkova s účinností od 1.9.2023.

Poskytují vzdělání českým a německým dětem. Základní škola německo-českého porozumění připravuje žáky na studium na osmiletém Gymnáziu Thomase Manna.

Němčina je dále vyučovacím jazykem na dvoujazyčném Rakouském gymnáziu v Praze, na Gymnáziu F. X. Šaldy v Liberci, na Gymnáziu Dr. Karla Polesného ve Znojmě a v rámci Německé školy v Praze, která je zahraniční školou a gymnáziem.

V ČR dále působí školy, na nichž se žáci připravují na složení Německého jazykového diplomu (DSD). Tyto školy jsou součástí celosvětové iniciativy *Školy – partneři budoucnosti* (v němčině zkracováno jako PASCH), kterou zaštiťuje Spolkové ministerstvo zahraničí a realizuje Centrála pro zahraniční školství, Goethe Institut, Německá akademická výměnná služba a Pedagogická výměnná služba Stálé konference ministrů školství a kultury spolkových zemí Německa. K srpnu 2024 mezi DSD v ČR náleželo 29 subjektů.

Ve sledovaném období bylo možné studovat studijní programy a obory zaměřené na němčinu až na dvanácti vysokých školách v ČR: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Masarykova univerzita, Ostravská univerzita, Slezská univerzita v Opavě, Technická univerzita v Liberci, Univerzita Hradec Králové, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Univerzita Karlova, Univerzita Palackého v Olomouci, Univerzita Pardubice, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně a Západočeská univerzita v Plzni.

Dne 28. února 2024 vstoupilo v platnost doplnění Prohlášení ČR v souladu s článkem 2 odst. 2 a článkem 3 odst. 1 Charty za účelem povýšit v ČR ochranu němčiny jako menšinového jazyka na nejvyšší úroveň, tedy podle části III Charty. ČR prohlásila, že bude aplikovat [vybraná ustanovení části III Charty](#) na německý jazyk v Karlovarském kraji na území okresů Cheb, Karlovy Vary a Sokolov, v Libereckém kraji na území okresu Liberec, v Ústeckém kraji na území okresu Ústí nad Labem, v Jihočeském kraji na území okresu Český Krumlov, v Moravskoslezském kraji na území okresu Opava a v Pardubickém kraji na území okresu Svitavy. Na implementaci Charty se podílí Pracovní skupina pro možnost rozšíření ochrany německého jazyka částí III Evropské charty regionálních či menšinových jazyků pod Radou.

4.2.3 Romština

Jak ukazují výsledky sčítání obyvatel z let 2011 a 2021 pravděpodobný počet mluvčích romštiny klesá. V roce 2011 se 4 919 osob přihlásilo pouze k romskému mateřskému jazyku a až 41 087 osob zvolilo jako mateřský jazyk romštinu nebo romštinu v kombinaci s jiným jazykem. V roce 2021 se 4 280 osob přihlásilo pouze k romskému jazyku a 28 102 osob si zvolilo jako mateřský jazyk romštinu nebo romštinu v kombinaci s jiným jazykem. Poslední sčítání tak potvrdilo klesající trend počtu osob, které se hlásí jak výhradně k romskému mateřskému jazyku, tak k jeho kombinaci s jiným jazykem.

Výbor expertů a Výbor ministrů Rady Evropy vyzvaly ČR k přezkoumání a nabídnutí romštiny v hlavním vzdělávacím proudu a také k pokračování v přijímání opatření ke zvýšení povědomí o výhodách podpory romštiny mezi jejími uživateli. Zařazení romštiny do výuky je v kompetenci školy, která na základě poptávky ze strany žáků, studentů a jejich rodičů a po zohlednění podmínek na škole může zajistit výuku romského jazyka jako doplňujícího volitelného nebo nepovinného předmětu. Podle MŠMT je zájem o výuku romštiny ze strany rodičů a žáků nízký, často mají obavu z možné stigmatizace, zároveň není k dispozici dostatečný počet vyučujících romského jazyka. Romština tak zůstává prostředkem komunikace v rodinách.

V roce 2023 proběhl [výzkum Univerzity Karlovy zaměřený na užívání romštiny](#), zejména v kontextu vzdělávání romských dětí, který byl podpořen z programu na implementaci Charty Úřadu vlády. Výzkumný tým z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy navštívil šest českých měst, kde zkoumal zkušenosti romsky mluvících dětí při nástupu do základních škol. Studie upozornila na problém, kdy je rodičům doporučováno, aby s dětmi nemluvili romsky, což může vést k ústupu jazyka a jeho postupnému vymizení. Výzkum zdůrazňuje, že romské děti by měly být chápány jako bilingvní, což jim přináší výhody v oblasti jazykového myšlení, kreativity a mezilidské komunikace. Romistka Markéta Hajska, jedna z autorek studie, upozornila, že tlak na používání češtiny ve školách může mít fatální dopad na udržení romštiny jako mateřského jazyka.

Kromě toho v roce 2023 proběhl také workshop na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, kde Pavel Kubaník prezentoval svůj dlouhodobý výzkum o interakci romského jazyka s českým vzdělávacím systémem. Diskutovalo se o důvodech vytěšňování romštiny, postojích pedagogů a možných změnách školského systému.

Jedinou institucí, kde je nadále romština základním vyučujícím jazykem představuje obor Středoevropská studia: romistika na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Zde se studenti učí severocentrální i olašský dialekt, jazykovou gramatiku, historii, kulturu a literaturu Romů.

V letech 2023–2024 byla v rámci dotačního programu na implementaci Charty opětovně podpořena organizace Nová škola, o.p.s., která zorganizovala online kurzy romštiny jak pro začátečníky, tak pro pokročilé. Dále uspořádala seminář o romštině a romské literatuře na střední škole a vzdělávací aktivity v romštině na dvou základních školách.

4.2.4 Slovenština

Podle údajů ze sčítání lidu v letech 2011 a 2021 došlo k mírnému poklesu počtu osob, které se hlásí ke slovenskému mateřskému jazyku. V roce 2011 uvedlo slovenštinu jako mateřský jazyk 154 465 osob, zatímco v roce 2021 to bylo [150 738 osob](#). Slovenština představuje národnostní jazyk, k němuž se v ČR dlouhodobě hlásí největší počet osob.

V roce 2024 Výbor expertů i Výbor ministrů Rady Evropy vyzval ČR k zavedení výuky slovenštiny ve veřejném vzdělávání na všech vhodných úrovních, zejména v předškolním vzdělávání.

Na absenci slovenského menšinového školství upozornily také neziskové organizace zastupující slovenskou národnostní menšinu. Tvrdí, že dochází k výraznému oslabení mezigeneračního předávání slovenštiny v rámci této komunity, což by mohla přibrzdit posílená výuka slovenštiny.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání umožňuje školám zařadit slovenštinu jako další cizí jazyk. MŠMT ve sledovaném období však neevidovalo zájem o výuku slovenštiny v mateřských, základních ani středních školách. Zároveň nevedlo statistická data o její výuce.

V letech 2023 a 2024 nabízely čtyři univerzity studijní programy nebo obory s možnou specializací na slovenštinu: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta Ostravské univerzity.

Na jednání Rady v říjnu 2024 zástupce slovenské menšiny upozornil na ohrožení oboru slovakistiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, která přestala obor otevírat pro nové uchazeče. Mezi důvody patřila nutnost finančních škrtů a nízký počet zájemců o studium. Podle zástupce slovenské menšiny mohlo dojít k poklesu zájmu o obor kvůli přesunu slovakistiky pod Katedru středoevropských studií, kam spadají i maďarská studia, romistika a polonistika. Slovakistika je tak méně viditelná pro uchazeče. Rada přijala usnesení, v němž vyjádřila znepokojení nad ohrožením výuky slovakistiky na Univerzitě Karlově a zároveň si stanovila, že iniciuje pracovní setkání sekretariátu Rady s Katedrou středoevropských studií Univerzity Karlovy, MŠMT, případně dalšími zainteresovanými institucemi.

4.2.5 Moravská chorvatština

Podle zástupce moravských Chorvatů se chorvatská menšina v ČR v letech 2023 a 2024 potýkala s postupným úbytkem aktivních mluvčích moravské chorvatštiny. V ČR žije přibližně stovka aktivních mluvčích tohoto jazyka. Z tohoto důvodu zástupci moravských Chorvatů doporučují systematickou podporu výuky moravské chorvatštiny, která je ohrožena zánikem.

Podobně jako zástupci moravských Chorvatů, tak i Výbor expertů i Výbor ministrů Rady Evropy vyzval v roce 2024 ČR k prozkoumání a zavedení výuky moravské chorvatštiny v běžném vzdělávání. Podle MŠMT rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání umožňuje školám zařadit moravskou chorvatštinu jako další cizí jazyk. Nicméně informace o případném zájmu o výuku moravské chorvatštiny, i s ohledem na malý počet mluvčích, MŠMT neeviduje.

5. Média a kultura

Specifickým tématem ve vztahu k užívání jazyka národnostních menšin je právo na rozšiřování a přijímání informací v jazyce národnostní menšiny (§ 13 menšinového zákona). Podle menšinového zákona stát podporuje vydávání periodického i neperiodického tisku a rozhlasové a televizní vysílání v jazycích národnostních menšin. Níže se zaměříme jak na v zákonu zmíněné formy šíření informací v jazycích národnostních menšin, tak na nové elektronické platformy pro šíření informací.

Protože menšinový tisk a mediální výstupy menšin do velké míry pokrývají kulturní aktivity spolků národnostních menšin, zařadíme do této kapitoly také informace o menšinové kultuře a tradicích v letech 2023 a 2024. Právo na rozvoj kultury je také definováno menšinovým zákonem v § 12. Stát za účelem podpory jazyků, kultury a tradic vytvořil dotační programy pro menšinová divadla, muzea, galerie, knihovny, dokumentační činnost apod.

Český rozhlas Plus vysílal i v letech 2023 a 2024 magazín o národnostních menšinách v Česku [Mezi námi](#), který posluchače seznamuje s významnými osobnostmi, kulturními tradicemi a činností spolků národnostních menšin v ČR. Pořad byl vysílán pravidelně každý týden, obvykle v sobotu dopoledne. Každá epizoda měla délku přibližně 20 minut.

Česká televize vysílala na kanálu ČT2 jednou měsíčně pořad [Sousedé](#) o a pro národnostní menšiny v ČR, vždy v trvání necelé půl hodiny.

Z dotačního programu MK byl ve sledovaném období podpořen dokumentární pořad *Žijí mezi námi* produkováný společností Regionální televize CZ s.r.o., který se věnoval osobnostem z národnostních menšin žijících v ČR. Pořad vznikl s cílem představit příběhy lidí, kteří obohacují českou společnost svou kulturou, profesí i životními zkušenostmi.

Důležitým prostorem pro realizaci kulturních aktivit národnostních menšin v Praze je Dům národnostních menšin (dále jen „DNM“), který má od ledna 2025 status samostatné příspěvkové organizace hl. m. Prahy. V letech 2023 a 2024 pořádal DNM s finanční podporou hl. m. Prahy 22. a 23. ročník [Setkání národnostních menšin](#). Jednalo se o celodenní konference s doprovodným programem. V roce 2023 bylo hlavním tématem národnostní menšiny a divadlo a v roce 2024 [národnostní menšiny a film](#).

Významnou součástí ochrany hmotného kulturního dědictví a zároveň příspěvkem k uchování kulturní paměti je péče o menšinové památky a hroby. Na [jednání Rady](#) v září 2023 bylo přijato usnesení týkající se menšinových památek, které jsou vázány na nedominantní národnosti nebo náboženství. Takovéto památky by měly být propagovány i využívány pro cestovní ruch, což přispívá i k rozvoji kultur menšin, jak požaduje zejména Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin, kterou ČR v minulosti ratifikovala. Větší zohlednění menšinových tradic je vhodné v památkové praxi při vyhlásování kulturních a národních kulturních památek i při prosazování památek do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

V českém kontextu se ochrana menšinových hrobů týká zejména hrobů německojazyčného obyvatelstva, v menší míře hrobů ruské, ukrajinské či srbské menšiny. Financování mapování a dokumentaci hřbitovů a hrobů, které jsou významné z hlediska života národnostních menšin v ČR je zajištěno dotačním programem na implementaci Charty Úřadu vlády. V letech 2023–2024 nebyly podány žádné projekty s tímto záměrem.

5.1 Běloruská menšina

Ve sledovaném období fungovala webová stránka běloruské národnostní menšiny *Belarusy.cz*. Tento komunitní web v běloruštině je zaměřený na podporu a informování běloruské menšiny žijící v ČR, poskytuje informace pro migranty, představuje spolky běloruské menšiny v ČR, nabízí kulturní a společenské akce nebo popisuje historii běloruské národnostní menšiny v ČR.

V rámci kulturní oblasti byly v letech 2023 a 2024 uspořádány následující výstavy:

- Výstava [Jenom v Čechách jsem byla plně Běloruskou](#) byla uspořádána v roce 2023 Osvětovým spolkem Skaryna, o.s. a Národní knihovnou České republiky – Slovanskou knihovnou. Výstava přiblížila život a dílo běloruské básnířky Larysy Henijuš (1910–1983), významné osobnosti meziválečné běloruské diaspory.
- Výstava a také mezinárodní sympozium *Jménem běloruského národa... (100 let od příchodu exilové vlády Běloruské lidové republiky do Prahy)* v roce 2023 uspořádaly Běloruský institut v Praze a Národní knihovna České republiky – Slovanská knihovna. Akce přiblížily činnost běloruské exilové vlády v Praze meziválečném období.⁹
- Výstava *Vasil Bykav 100* byla uspořádána roce 2024 Osvětovým spolkem Skaryna, o.s. ve spolupráci s Národní knihovnou ČR – Slovanskou knihovnou. Na výstavě byla představena knižní tvorba, originály dopisů, fotografie i osobní předměty běloruského spisovatele [Vasile Bykava](#) u příležitosti 100. let od jeho narození. Osvětový spolek Skaryna, o.s. pak vydal stejnojmennou publikaci týkající se výstavy.

⁹ V návaznosti na výstavu a sympozium byla v roce 2025 vydána publikace: [Instituce v exilu: sto let o příchodu exilové vlády Běloruské lidové republiky do Prahy](#).

- Výstava běloruských umělců žijících v ČR s názvem *BEZ OMEZ* proběhla v roce 2024 v DNM.

Informace o kulturních aktivitách běloruské menšiny jsou k dispozici také na Facebooku Běloruského institutu v Praze.

5.2 Bulharská menšina

Nadále v rámci bulharské menšiny vycházely šestkrát ročně dva tradiční časopisy věnující se životu bulharské komunity v ČR, novinkám z Bulharska a dalším historickým a jiným tématům týkajícím se Bulharska a Bulharů, konkrétně jde o časopisy *Bulgari* (vydáváné sdružením Vazražďane, z.s.) a *Roden glas* (vydává Asociace bulharských spolků v České republice, z.s.). Oba časopisy tradičně čerpají podporu i z příslušného dotačního programu MK.

Bulharskou organizací působící v ČR je také Spolek Zaedno (Společně). Spolek dlouhodobě vydává časopis [Kamarádi: časopis pro vícejazyčné děti a interkulturní vzdělávání](#). Časopis se zaměřuje na vícejazyčné děti, které vyrůstají v prostředí národnostních menšin, mají zahraniční původ nebo vedle češtiny používají další jazyk. Přibližuje rozmanité kultury a jazyky a podporuje respekt i porozumění k odlišnostem. Časopis je určen žákům i pedagogům základních škol a lze s ním pracovat individuálně i ve skupinách.

V letech 2023 a 2024 MK podpořilo *Dny bulharské kultury* (Vazražďane, z.s.) a *Krajanské setkání Bulharů v Mikulčicích* (Asociace bulharských spolků v České republice, z.s.). Kromě toho byly v roce 2023 podpořeny projekty Bulharské pravoslavné obce v České republice o.s. *Festivalové dny Víra, Naděje, Lásky a Poutí* na místa, spojená s misí a dílem sv. br. Cyrila a Metoděje 2023. Ve stejném roce byl podpořen také Soubor bulharských lidových tanců Pirin.

Při Spolku Zaedno nadále působil soubor bulharských lidových tanců Bulgari, který dlouhodobě vede tanečník Todor Ralev. Soubor organizuje pravidelné kurzy bulharských lidových tanců a zkoušky tance. Informace o svých vystoupeních v letech 2023 a 2024 zveřejňoval soubor na Facebooku *Ensemble Bulgari Prague*. Kromě ČR vystoupil také ve Španělsku nebo Německu. Spolek každoročně vystupuje na tradičním balkánském tanečním večeru [Trifon Zarezan](#), který organizuje Spolek Zaedno. V roce 2024 proběhl 20. ročník tohoto festivalu balkánských tanců v Praze. Z akce připravily reportáže jak Česká televize (pořad *Sousedé*), tak Český rozhlas (pořad *Mezi námi*).

V roce 2024 byla vydána bulharským autorem kniha [Časokryt](#), která je dostupná v českém jazyce.

Chorvatská menšina

Chorvatská národnostní menšina nemá v ČR svoje vlastní tištěné periodikum. V ČR působí dva spolky [Česko – chorvatská společnost, z.s.](#), která je kromě webové stránky aktivní na Facebooku. Druhým spolkem je Sdružení občanů chorvatské národnosti v ČR, z.s., které provozuje webovou stránku *Moravstichorvati.cz*.

V letech 2023 a 2024 pokračovala největší slavnost moravských Chorvatů v ČR [Kiritof](#). Slavnost se koná začátkem září v Jevišovce na Moravě a navazuje na tradiční předválečné hody chorvatské menšiny. Program začíná mší v kostele sv. Kunhuty, pak následuje krojovaný průvod s kozou a vystoupení lidových souborů z Česka, Slovenska, Německa a Chorvatska, ochutnávky tradiční kuchyně a další aktivity. Návštěvníci si mohou také prohlédnout Muzeum moravských Chorvatů v Chorvatském domě. V roce 2024 slavnost zachytila také Česká televize v pořadu [Sousedé](#). Oba ročníky byly podpořeny z dotačního programu MK.

5.3 Maďarská menšina

S podporou MK nadále vycházel časopis Svazu Maďarů žijících v českých zemích, z.s. *Prágai Tükör (Pražské zrcadlo)*. Jedná se o kulturně-společenský časopis pro maďarské čtenáře žijící zejména v ČR.

Svaz Maďarů žijících v českých zemích, z.s. uspořádal v letech 2023 a 2024 v pořadí už 31. a 32. *Maďarský ples v Praze*. Spolek dále zorganizoval *Prágai Magyar Kulturális Napokat (Dny maďarské kultury v Praze)* za podpory MK. Součástí programu v roce 2023 byla např. výstava akademické malířky Zsuzsa Lőrincz v Lisztově institutu v Praze, literární večer ke 150. výročí narození Gézy Gárdonyiho v prostorách DNM nebo koncert smíšeného sboru MáTa v Kostele sv. Jindřicha a Kunhuty.

Maďarská menšina si každoročně, nejen v Praze, připomíná osobnost [Jánose Esterházyho](#), politického vůdce Maďarů na Slovensku. U pamětní desky na hřbitově v pražském Motole kladou věnce zástupci maďarských organizací spolu s představiteli Maďarského velvyslanectví. Pamětní obřad po návštěvě hřbitova také v letech 2023 a 2024 pokračoval mši v kostele sv. Jindřicha a Kunhuty.

5.4 Německá menšina

Mezi tiskoviny, které v letech 2023 a 2024 vydávaly zastřešující spolky Shromáždění německých spolků v ČR, z.s. a Spolek Němců a přátel německé kultury v ČR a jejich členské spolky patřily např.:

- [Landesecho](#), celostátní měsíčník, vycházel s dotační podporou MK.
- [Egghaländ Bladl](#), regionální měsíčník, centrální Chebsko.
- [Heimatruf](#) (Volání vlasti), regionální měsíčník, jižní Chebsko, vycházel s dotační podporou MK.
- [Hallo Freunde](#) (Ahoj kamarádi) vydávala Společnost česko-německého porozumění Walthera Hensela z.s. v Moravské Třebové.
- *Troppauer Nachrichten* (Opavský zpravodaj) vydával Slezský německý svaz, z.s. s dotační podporou MK.

Výbor expertů Rady Evropy doporučil ČR rozšířit používání němčiny ve vysílacích médiích. V letech 2023 a 2024 Český rozhlas vysílal česko-německý magazín pro německou menšinu [Sousedé](#). Pořad se vysílal na všech regionálních stanicích každý pátek v 19:45 a je dlouhodobě nastaven na délku 15 min.

[Shromáždění německých spolků v ČR, z.s.](#) je aktivní na sociálních sítích Instagram, Facebook a YouTube a [Spolek Němců a přátel německé kultury v ČR](#) provozuje Facebookovou stránku.

Ve sledovaném období MK podpořilo oba zastřešující spolky německé menšiny v jejich kulturních aktivitách. Shromáždění německých spolků v ČR, z.s. každoročně organizuje také díky dotační podpoře [Velké kulturní setkání německé menšiny v ČR](#). Spolek Němců a přátel německé kultury v ČR z dotační podpory financoval kromě jiného kulturní aktivity místní skupiny Kraslice. Např. v roce 2024 se členové spolku a místní skupina Kraslice sešli na tradiční [Podzimní slavnosti](#) s členy Seniorenvereinu Klingenthal a spolku Potok-Deutsch-Tschechischer Kulturverein. Slavnosti se zúčastnil také starosta Kraslic.

V roce [2023](#) zorganizovalo Shromáždění německých spolků v ČR, z.s. společně s Nadací Verbundenheit mit den Deutschen im Ausland sérii čtení na téma útěk a vyhnání. Na diskusi Thomas Kreutzmann a Werner Sonne představili svou knihu *Schuld und Leid - Flucht und*

Vertreibung 1945–2022, v níž propojují současné události (ukrajinští a jiní uprchlíci) s historickým kontextem sudetoněmeckého vyhnání po roce 1945.

5.4.1 Mapování a dokumentace hřbitovů a hrobů německojazyčného obyvatelstva

Specifickým tématem, které řeší zejména německá národnostní menšina v ČR, je zachování a péče o hroby německojazyčných obyvatel. K tomuto tématu byla při Radě zřízena Pracovní skupina pro řešení situace německých (a dalších) hrobů v ČR (dále v této kapitole jen „pracovní skupina“). V letech 2023 a 2024 jednala celkem osmkrát, z toho s výjimkou jednoho výjezdního jednání se všechna jednání pracovní skupiny zabývala situací německých hrobů. Hlavním tématem jednání pracovní skupiny byl projekt TA ČR *Problematika německých hrobů v České republice: návrh komplexního přístupu a implementace jeho výstupů* (dále jen „projekt“).

Na projektu k problematice německých hrobů spolupracovalo Ministerstvo zahraničních věcí (dále jen „MZV“) a Úřad vlády v letech 2021–2023. V dubnu 2023 proběhla závěrečná [konference](#), kterou zahájil ministr zahraničních věcí Jan Lipavský, vládní zmocněnkyně pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková, německý velvyslanec Andreas Künne a za pracovní skupinu Martin H. Dzingel. Na jednotlivých blocích byla prezentována aktuální situace, jak dosáhnout ochrany hrobů a příklady dobré praxe v ČR.

V rámci projektu bylo navrženo 12 doporučení pro následující období, např. zřízení webové stránky *nemeckehroby.cz* či aktualizace příručky *K péči o opuštěné německé a další hroby na hřbitovech v České republice* (dále jen „příručka k hrobům“) Úřadu vlády. MZV následně publikovalo výstupy pod názvem [Vsouhrn](#) – *Návrh komplexního přístupu k otázce německých hrobů na území ČR*. Výsledky projektu byly rovněž představeny na jednání Rady v březnu 2024.

V listopadu 2024 se vládní zmocněnkyně pro lidská práva setkala s představiteli Sudetoněmeckého krajanského sdružení v čele s místopředsedou Steffenem Hörtlerem v [Mnichově](#). Hlavním tématem bylo představení dotačního programu na péči o hroby bývalých německých spoluobčanů na území ČR. Dotační program umožní péči o historická pohřebiště a jejich údržbu, instalaci informačních panelů a budování památníků významných osobností a míst. První výzva k podávání žádostí je plánována na rok 2026 s předpokládanou alokací 10 mil. Kč. Program bude administrovat Centrum pro regionální rozvoj, příspěvková organizace MMR.

Pracovní skupina dále uskutečnila několik výjezdní zasedání v obcích, na jejichž území se nacházejí hroby německojazyčného obyvatelstva ČR, konkrétně do Jihočeského kraje a do obcí Ktiš, Slavkov, Želnavá a Zadní Zvonková. V obcích byla distribuována příručka k hrobům v českém a německém jazyce.

V srpnu 2023 se konalo mimořádné jednání pracovní skupiny k problematice likvidace hrobů německojazyčných obyvatel v Heřmánkovicích. Pracovní skupina přijala usnesení, kterým odsoudila způsob likvidace hrobů v Heřmánkovicích a vyjádřila odhodlání sledovat prošetření tohoto případu. Na následujícím jednání Rady v září 2023 bylo přijato obdobné usnesení odsuzující způsob likvidace hrobových zařízení z hrobových míst v Heřmánkovicích.

5.5 Polská menšina

V rámci dotačního programu *Podpora rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin* MK a dotačního programu na podporu implementace Charty Úřadu vlády bylo v letech 2023–2024 podpořeno několik tištěných a online publikací spolků polské národnostní menšiny:

- *Głos (Hlas)* - tištěné noviny (dvakrát týdně), které vydává Kongres Poláků v České republice, z.s. Kromě tištěné publikace organizace provozuje webovou stránku [Glos.live](#) s elektronicky vydávanými články či [YouTube kanál](#).
- *Zwrot (Návrat)* – kulturně – společenský měsíčník vydáván Polským kulturně-osvětovým svazem v České republice, z.s. Kromě tištěné formy spolek provozuje webovou stránku [Zwrot](#) s elektronicky vydávanými články.
- *Kalendarz Śląski 2024 a 2025 (Slezský kalendář)*¹⁰ – publikace Polského kulturně-osvětového svazu v České republice z.s., která zahrnuje historii i současnost polské národnosti menšiny v Těšínském Slezsku, včetně tématu umění.
- *Leksykon cieszyńskiej kultury ludowej (Lexikon těšínské lidové kultury)*, který v roce 2023 vydal Ducatus Teschinensis z. s. Publikace se vztahuje k duchovní lidové kultuře regionu Těšínské Slezsko a byla vydána v trojjazyčné verzi: nářečí, polština a čeština.
- Audiokniha na základě knihy Adama Wawrosze *Z Adamowej dzichty (Z Adamovy práce)* – vytvořila organizace Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej w RC – Sdružení polské mládeže v ČR, z.s. v roce 2024. Audiokniha je dostupná zdarma na platformě [YouTube](#).

Mezi další publikace, které byly vydány v letech 2023–2024 v polském jazyce patří:

- Broda, Jan. *Guty od zarania do wybuchu wojny hitlerowskiej*. 2023. Historická monografie o obci Guty, sledující její vývoj od nejstarších dob až po začátek druhé světové války, s důrazem na místní polskou komunitu.
- Morys-Twarowski, Michał. *PraZaolzie: Polské čtvrtky (setkání s polskou kulturou na Zaolží)*. 2023. Tato publikace byla představena v rámci Polských dnů v Jablunkově a obsahuje biografické črty osobností spojených s historií Zaolží před rokem 1920.
- Nowak, Krzysztof a Szymeczek, Józef (eds.). *Oblicza polityki i asymilacji na pograniczach*. 2023. Sborník studií o politických strategiích, kulturní identitě a asimilačních procesech na národnostních a jazykových hranicích, zejména v kontextu Zaolží.
- Tobola, Otylia. *Lutyńskie tango i inne historie wojenne z Zaolzia*. 2023. Kniha je souborem beletrizovaných reportáží o válečných osudech obyvatel Zaolží, založených na rozhovorech s pamětníky. Český překlad doprovází obrazová příloha a úvod historika Mečislava Boráka.
- Hulka-Laskowski, Paweł. *Śląsk za Olzą*. 2024. Reportážní svědectví o životě polské menšiny na Zaolží v meziválečném období, psané s hlubokým porozuměním regionální kultuře a jazykové identitě.
- Przywara, Michał. [Humorystyczna twórczość gwarowa w literaturze Śląska Cieszyńskiego](#). 2024. Publikace se zabývá specifickým fenoménem regionální literatury: využíváním místních nářečí k vytváření humoru v literárních textech.

¹⁰ V rámci dotačního programu na implementaci Charty byl podpořen pouze Kalendarz Śląski 2025.

- Szymeczek, Józef. *Nový svět a nový život. Spiritistické hnutí a Teosofická společnost na Těšínsku od poloviny 19. století do poloviny 20. století*. 2024. První ucelená studie o spiritistickém a teosofickém hnutí na Těšínsku, mapující jeho ideové kořeny, osobnosti a vliv na místní společnost.
- Škňouřil, Adam. *Podręcznik młodego Herosa*. 2024. s dotační podporou MK.

Sdružení přátel polské knihy, z.s. kromě vydávání tištěných publikací každoročně organizuje čtenářskou soutěž v polštině na polských základních školách Těšínska a také soutěž pro střední školy *Tady se čte*, kterou v letech 2023 a 2024 podpořilo také MK.

Co se týče rozhlasového a televizního vysílání v polštině, v letech 2023 a 2024 pokračovaly pořady Českého rozhlasu Ostrava *Wydarzenia* a České televize *Wiadomości w języku polskim*. *Wydarzenia* nabízely aktuální informace v polském jazyce prostřednictvím pravidelného vysílání pro polské spoluobčany – každý všední den po večerních zprávách v 19:00. Regionální zpravodajský pořad v polském jazyce *Wiadomości w języku polskim* mapoval nejdůležitější události z národnostně smíšeného regionu v příhraničních oblastech s Polskou republikou v Moravskoslezském a Olomouckém kraji.

Spolky národnostních menšin dále pro informování v polštině využívaly sociální síť (Facebook, síť X, TikTok nebo YouTube).

Kongres Poláku v České republice, z.s. také v letech 2023 a 2024 zorganizoval *Galavečer Tacy Jesteśmy (Taková jsme)* a další kulturní aktivity jako např. výstavu *Adam Sikora i park jego imienia* (2023) nebo *Polska: Architektura i Kultura* (2023).

Za podpory MK se uskutečnily např. akce:

- *Cierlickie Lato Filmowe (Těrlícké filmové léto)* 2023 a 2024 (Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej w RC - Sdružení polské mládeže v ČR, z.s.). Čtyřdenní filmová přehlídka, kde jsou prezentovány nejnovější filmy polské a české kinematografie. Všechny polské filmy jsou uvedeny z českými titulky. Návštěvnost se pohybuje kolem 1200-1500 účastníků. Projekt je realizován vždy v polovině září v kině obce Těrlícko.
- Festival polské kultury [Festival PZKO 2023](#) (Polský kulturně-osvětový svaz v České republice z. s.).
- *Mezinárodní přehlídka lidových kapel a folklorních souborů 2023* (Górole-Folklorní soubor, spolek).
- Popularizace sborového zpěvu, lidové hudby a divadelních forem na vysoké umělecké úrovni organizace Polské umělecké sdružení ARS MUSICA, z.s. každoročně organizuje *Přehlídku těšínské lidové písně a Recitační soutěž KRESY*, každé dva roky pak *Festival dětské písně a Přehlídku dětských pěveckých sborů*.
- Aktivity souborů, lidové hudby (Sdružení uměleckých a zájmových aktivit Třinec, z. s., Klub Polski v Praze, z.s., Macierz Szkolna w Hawierzowie - Błędowicach, pobočný spolek).

5.6 Romská menšina

V letech 2023–2024 byly vydávány tyto tiskoviny pro romskou národnostní menšinu:

- *Kereka (Kruh)* Demokratické aliance Romů ČR, z.s., s dotační podporou MK.
- [Romano džaniben](#) (*Romské vědění*) vydáváno spolkem Romano džaniben, z.s. s dotační podporou MK.

- *Romano hangos (Romský hlas)* Společenství Romů na Moravě vydáváno s podporou MK.
- *Romano vodi (Romská duše)* vydáváno organizací Romea, v roce 2024 s dotační podporou MK.
- *Romano suno (Romský sen)* – [sborník](#) 2023 a 2024 dětských prací v romském originále i českém překladu z každoroční dětské soutěže vyhlašované organizací Nová škola, o. p. s. Sborníky vyšly s podporou dotačního programu Charta Úřadu vlády.

Nakladatelství romské literatury Kher v letech 2023 a 2024 vydalo následující díla v česko-romském jazykovém provedení:

- Ferková, Ilona. *Amen*. Přeložila Karolína Ryvolová. Ilustrovala Lela Geislerová. 2023.. Román *Amen (My)* je psán v romštině a zaměřuje se na dospívající dívky z dělnického prostředí v socialistickém Československu.
- Fabiánová, Tera. *Čavargoš / Tulák*. Přeložila Milena Hübschmannová. Ilustrovala Magdalena Rutová. 2., upravené vydání. 2023. Kniha je dvojjazyčná (romsky a česky) a vypráví příběh tuláka, který se cítí doma mezi Romy.
- Danišová, Eva. *Jekh, duj, trin!* Ilustroval Matej Ilčík. 2024. Kniha je určena dětem předškolního věku, zejména romského původu, nabízí příběhy z každodenního života doplněné o úkoly, básničky, písničky a hádanky – vše česky i romsky.
- Miková, Stanislava. *Tade jandre / Vařená vejce*. Přeložila Karolína Ryvolová. Ilustrovala Zuzana Mašková. 2024.. Jedná se o první romsko-české leporelo, které převypráví klasickou romskou pohádku o lakomém sedlákově a důvtipném Romovi.

Ve sledovaném období dále Univerzita Karlova rozšířila [slovník romských neologismů](#) za dotační podpory Úřadu vlády.

Na stanici Českého rozhlasu Radiožurnál byl pravidelně každý týden vysílán rozhlasový magazín [O Roma vakeren](#) (*Romové hovoří*) o životě, kultuře, historii a současných tématech romské menšiny v ČR.

Mezi nejznámější romské internetové televize i v letech 2023 a 2024 patřily [ROMEATV](#) a [Tuke.TV](#). MK podpořilo hudební a kulturní pořad *Amare lavutara (Naši hudebníci)*, který představuje významné romské muzikanty žijící v ČR.

Organizace Nová škola, o.p.s. v roce 2023 vytvořila 8 podcastů (4 v romštině, 4 v českém překladu) v roce 2024 16 podcastů (8 v romštině, 8 v českém překladu). V roce 2023 se podcasty věnovaly čtení novely Ivety Kokyové *Famelija hin ča jekh (Rodina je jen jedna)* a v roce 2024 čtení knihy *Čavargoš / Tulák* od Tery Fabiánové. Podcasty byly finančně podpořeny Úřadem vlády.

V dubnu 2024 byl slavnostně otevřen [Památník holokaustu Romů a Sintů v Čechách v letech u Písku](#). Součástí Památníku je nové pietní místo i návštěvnické centrum se stálou expozicí Paměť místa a místo paměti. Díky venkovní stálé expozici – Stezce paměti – pak Památník bude plnit svou edukační funkci celoročně.

Jednou z nejvýznamnějších kulturních událostí romské menšiny v ČR byly tradiční oslavy [Mezinárodního dne Romů](#), které se slaví napříč Českou republikou a pořádá je široké spektrum organizací, od městských kulturních center až po proromské či romské neziskové organizace. V Praze oslavy pořádá spolek ARA ART, z.s. Program zahrnuje galavečer,

koncerty, výstavy, workshopy, diskuse s romskými osobnostmi i odborné konference. Ročník 2023 měl podtitul *Fusion* a ročník 2024 *Romaissance – Budoucnost romské kultury*.

Organizace Slovo 21, z.s. ve sledovaném období pokračovala v realizaci [Světového romského festivalu Khamoro](#), a to také za finanční podpory MK. 25. ročník festivalu v roce 2023 byl opět pod záštitou prezidenta republiky a opět získal evropskou značku kvality EFFE Label. V roce 2024 byla součástí festivalu poprvé i gastronomická show Pavla Berkyho.

Podrobněji se romštinou a kulturními aktivitami zabývá Zpráva o stavu romské menšiny.

5.7 Rusínská menšina

Společnost přátel Podkarpatské Rusi, z.s. pokračovala ve vydávání časopisu *Podkarpatská Rus* za dotační podpory MK.

Publikace týkající se rusínské menšiny v letech 2023–2024:

- Lukas, Erik. *Československá „kolonizační“ politika na Podkarpatské Rusi mezi léty 1919–1939 = Czechoslovak "colonization" policy in Subcarpathian Rus between 1919 and 1939*. 1. vydání. 2024. Jedná se o česko-anglickou publikaci, která nabízí ucelený pohled na postavení Podkarpatské Rusi v rámci první čs. republiky.
- Knappová, Alžběta a Schewczuková, Kamila, ed. [Roztroušený Karpatland](#). 2023.

V roce 2024 Společnost přátel [Podkarpatské Rusi, z.s.](#) uspořádala výstavu Anny Gajové *Oslava fantázie* a výstavu autorských fotografií kytarového virtuosa a hudebního skladatele Štěpána Raka. Obě výstavy se uskutečnily v DNM v Praze. Kromě toho organizace uspořádala *Rusínský den* v Lužickém semináři v Praze. Na program oslav byly přednášky, divadlo či ochutnávka tradiční rusínské kuchyně.

5.8 Ruská menšina

V letech 2023–2024 vydávala ruská národnostní menšina, prostřednictvím organizace Sdružení krajanů a přátel Ruské tradice, z. s. měsíčník [Russkoje slovo](#) (Русское слово), a to za dotační podpory MK. V roce 2023 vycházela také příloha časopisu [Slovo molodym](#) (Слово молодым) za dotační podpory MŠMT. Celkem bylo publikováno 6 čísel.

Publikace ruské národnostní menšiny v letech 2023–2024:

- Fedorov, Jurij. *Ukrajinská fronta třetí světové války*. 2023.. Publikace nabízí analytický pohled na válku na Ukrajině jako klíčový konflikt s globálními důsledky. Autor, bezpečnostní expert Jurij Fedorov, rozebírá geopolitické souvislosti, strategické cíle Ruska, reakce Západu a možné scénáře dalšího vývoje. Kniha je doplněna bohatým obrazovým materiálem a slouží jako komentovaný průvodce současnou bezpečnostní krizí.
- Fokin, Sergej. *Žili byli. Eseje o ruských zoologích — emigrantech první vlny*. 2024. Kniha představuje životní osudy ruských zoologů, kteří odešli do emigrace po revoluci a občanské válce, a přesto významně přispěli k rozvoji vědy v nových domovech. Obsahuje bohatý obrazový materiál a je výsledkem dlouholetého výzkumu autora.
- Nakladatelství Mosty. [Slova, která prorážejí ticho: elektronická sbírka protiválečných básní v ruštině](#). 2023. Sbírkou obsahuje básně současných autorů, kteří se vyjadřují proti válce, násilí a propagandě. Texty jsou psány v ruštině a reflektují osobní i společenské postoje k válce na Ukrajině a jejím dopadům.

V roce 2024 se v Praze konal první mezinárodní knižní veletrh nové vlny ruskojazyčné literatury – nového tamizdatu¹¹ [Pražská knižní věž](#). Na veletrhu se prezentovaly necenzurované ruskojazyčné knihy, mnohé z nich už nelze v Rusku vydávat ani prodávat. Veletrh zahájil senátor David Smoljak.

Další platformy ruské národnostní menšiny v ČR:

- [Free Russians Global](#) – CZ je komunita Rusů žijících v ČR, kteří se staví proti válce, podporují svobodu, lidská práva a demokratické hodnoty. Jejich cílem je pomáhat lidem postiženým válkou na Ukrajině, bojovat proti diktatuře a prosazovat myšlenky svobody, spravedlnosti a solidarity. Iniciativa provozuje jak webovou stránku, tak účty na sociálních sítích Facebook a Telegram.
- *Mosty Media* je nezávislý mediální projekt zaměřený na rusky mluvící komunitu v ČR a Evropě, který vznikl jako součást širší iniciativy *Free Russians Global*. Jeho cílem je informovat, spojit a podporovat demokratické hodnoty v exilu. Kromě webové stránky provozuje sociální síť na Facebooku, [Telegramu](#) a síti X.
- Společenský klub [Budet talk](#) (*Má to význam*) je komunitní iniciativa působící v Praze, která sdružuje rusky mluvící aktivisty a veřejnost okolo témat demokracie, kultury a občanské angažovanosti. Působí na sociální síti Facebook. V letech 2023 a 2024 uspořádala také literární akce – čtení s autory exilové poezie v ruštině, společné čtení sbírky *Slova, která porážejí ticho* v ruštině.
- [Pražský knižní klub](#) je komunitní literární platforma na Facebooku, která sdružuje rusky mluvící čtenáře, autory či překladatele žijící v ČR. Jeho cílem je vytvářet prostor pro sdílení literárních zážitků, diskusi o současné i klasické literatuře a podpora kulturního dialogu mezi ruskojazyčnou komunitou a českým prostředím.

Problematicke ruské menšiny se věnuje také Český rozhlas – [Radio Prague International](#) ve své ruskojazyčné sekci. Projekt slouží jako informační most pro rusky mluvící publikum v Česku i v zahraničí. Cílem je zprostředkovat pravdivé a ověřené informace.

V letech 2023 a 2024 pokračoval *Festival skutečné kultury a lidských práv KULTURUS*. Ročník 2023 měl podtitul [Původ války](#) a ročník 2024 [Kultura války](#). Diskuse v rámci programu probíhaly v ruštině.

5.8.1 Péče o pravoslavné hroby a památky na Olšanských hřbitovech v Praze

Ruská menšina v letech 2023 a 2024 intenzivně řešila problematickou situaci v pravoslavné části Olšanských hřbitovů v Praze. Na tento problém upozornila zástupkyně ruské menšiny na jednání Rady v září 2023. V pravoslavné části hřbitovů jsou pohřbené významné osobnosti nejen ruské menšiny v ČR, např. předseda vlády Československa Karel Kramář se svou ženou, a padlí vojáci z první a druhé světové války. Zástupci ruské menšiny vyjádřili potřebu vypracování seznamu významných hrobů a hrobek, zavedení adopcí těchto hrobů a instalaci původních pravoslavných křížů. Zástupce Správy pražských hřbitovů informoval o plánované rekonstrukci chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice. Ta by se podle zástupců ruské menšiny měla v budoucnu využívat pouze pro pietní účely.

¹¹ Tamizdat označoval publikace, které byly vydány mimo území Sovětského svazu a poté nelegálně pašovány zpět do země, kde byly původně zakázány.

V březnu 2024 navštívila Pracovní skupina pro řešení situace německých (a dalších) hrobů v České republice Olšanské hřbitovy. Nejprve proběhlo jednání s ředitelem Správy pražských hřbitovů a následně se pracovní skupina přesunula do pravoslavné sekce hřbitova. Ředitel Správy pražských hřbitovů informoval o špatném stavu kaple a krypty chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice a plánované rekonstrukci. Součástí příprav na rekonstrukci je vypovězení smlouvy o užívání kaple s pravoslavní eparchií.

5.9 Řecká menšina

Jediným tištěným periodikem řecké menšiny v ČR je časopis *Kalimera* (*Dobré ráno*) Řecké obce Praha, z.s., a to za dotační podpory MK. Vycházel čtyřikrát v roce a mezi tématy byly aktivity a historie Řeků v ČR, reportáže a cestopisy z Řecka, rozhovory se zástupci řecké menšiny v ČR, řecká kuchyně apod.

V roce 2023 proběhl *9. Řecký festival v Ostravě*, který připomněl 75 let od příchodu prvních Řeků do bývalého Československa. Festival organizovala Asociace řeckých obcí v České republice, z.s. a byl podpořen také MK.

Pod Asociací řeckých obcí v České republice, z.s. působí řada řeckých obcí v jednotlivých českých městech (jako poboční spolky), např. v Brně, Javorníku, Karviné, Ostravě. V kulturní oblasti byla aktivní zejména *Řecká obec Brno*, která v letech 2023 a 2024 uspořádala např. *Řeckou sobotu* na hradě Veveří nebo *Řecké dny Krnov*. Na řeckém tanečním večeru v Brně v roce 2024 vystoupil taneční soubor Prometheus z Brna.

5.10 Slovenská menšina

V letech 2023 a 2024 vycházely v ČR tyto tiskoviny slovenské národnostní menšiny:

- *Korene – Prvý slovenský časopis v ČR*, měsíčník jako příloha časopisu *Slovenské dotyky*, vydává Obec Slovákov v ČR, z.s.¹²
- *Slovenské dotyky* – vydává Slovensko-český klub, z.s. s dotační podporou MK.
- *Listy Slovákov a Čechov - ktorí chcú o sebe vedieť viac* vydávalo Dokumentační a muzejní středisko slovenské menšiny v ČR, z.s. (dále jen „DOMUS“) s dotační podporou MK.
- *Česko-slovenská revue Zrkadlenie (Zrcadlení)*, čtvrtletník, vydává Slovak & Czech World Network a Slovenský literárny klub v ČR, z. s.

Problémem je, že v ČR chybí data o distribuci a dosahu tiskovin slovenské národnostní menšiny. V plánu by měl být postupný přechod na online verze, které budou mít větší dosah především na mladší generaci.

V roce 2024 byl z dotačního programu Charty podpořen projekt organizace DOMUS, která zdokumentovala současný stav frekvence slovenského a německého jazyka v Karlovarském okrese včetně Karlových Varů. V rámci projektu organizace zkoumala také historický kontext o používání obou jazyků do roku 1945 z historických pramenů, provedla sociologický výzkum zaměřený na zjišťování názorů a postojů obyvatel vybrané lokality k danému tématu, a to prostřednictvím dotazníku. Publikace z výzkumu bude dostupná v roce 2025.

¹² Informace o vydání tiskovin od zástupců národnostních menšin. Odkaz na webovou stránku nebyl dohledán.

Český rozhlas pokračoval ve vysílání pořadu pro slovenskou menšinu v ČR s názvem *Stretnutie*, a to pravidelně každou neděli ve 20:05. Do roku 2023 vysílalo Rádio ZET rozhlasový čtrnáctideník o slovenštině, Sovácích a Slovensku *Slovenská mozaika*, který vytvářela organizace [BONA FIDE, z.s.](#) V roce 2023 byl pořad podpořen z dotačního programu na implementaci Charty Úřadu vlády. Kvůli zániku Rádía ZET v roce 2024 je pořad dostupný jako zvuková relace na webových stránkách organizace. V roce 2024 byl podpořen jak MK, tak Úřadem vlády.

Zástupci slovenské menšiny kritizovali nedostatečné zastoupení slovenštiny ve sdělovacích prostředcích, což podle nich přispívá ke snižování srozumitelnosti slovenštiny u nejmladší generace obyvatel ČR.

Organizace DOMUS v letech 2023 a 2024 realizovala *Pražskou mezinárodní konferenci slovenských a českých středoškoláků*. V roce 2023 byla zaměřena na historii národnostních menšin v ČR a v SR, v roce [2024](#) na tradice menšin a jejich proměny. Odbornou záštitu konferenci po léta poskytuje Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i. Kromě konference DOMUS pořádá výstavy slovenských výtvarníků žijících v různých městech ČR, např. výstava režiséra Petra Kaboša v Krajské vědecké knihovně či výstava *Obráz menšin v regiónech*. Dále DOMUS organizoval vystoupení slovenských historiků a spisovatelů, literární historické podvečery s představiteli vědy a kultury v roce 2023 věnované slovenské literatuře a v roce 2024 např. Slovenskému národnímu povstání.

Slovenské krajanské organizace Asociace ETNICA, z.s. a [Asociace Limbora, z.s.](#) ve spolupráci s hl. m. Praha také v letech 2023 a 2024 uspořádaly folklórní festival národnostních menšin [Praha srdce národů](#). Asociace Limbora, z.s. nadále zajišťovala činnost slovenských folklórních souborů Limbora, Limborka a Malá Limborka v Praze. Aktivitu spolků byly podpořeny MK. Stejně tak je významnou událostí festival *Folklór bez hraníc*, který se zaměřuje na českou a slovenskou vzájemnost prostřednictvím hudebních a tanečních vystoupení a folklórních workshopů a koná se každoročně v Praze.

Kromě Limbory v ČR ve sledovaném období působily další folklórní soubory, jako např. [Šmykňa](#) z Ostravy, který vystupuje jak na území ČR tak i v zahraničí. Folklórní soubor [Púčík](#) v Brně, který se primárně podílí na organizaci mezinárodního festivalu Jánošíkov dukát, stejného festivalu se pravidelně také účastní Folklórní soubor [Šarvanci](#) z Prahy. Dále je třeba neopomenout Folklórní klub [Fogáš](#) z Ostravy nebo Vysokoškolský soubor lidových písní a tanců [Poľana](#), který sídlí v Brně.

Obec Slovákov v ČR v letech 2023 a 2024 pokračovala v udělování [Ceny Mateje Hrebendy](#), zorganizovalo 24. a 25. ročník mezinárodního folklórního festivalu *Jánošíkov dukát* v Rožnově pod Radhoštěm. *Cenu Mateje Hrebendy* uděluje organizace za výrazný přínos k posilování vztahů mezi Čechy a Slováky a za rozvoj přátelských vazeb mezi Českou a Slovenskou republikou. Akce se konaly v Slovenskom dome v Praze. Součástí programu festivalu *Jánošíkov dukát* byly doprovodné výstavy, v roce [2023](#) výstava *Terchová – klenotnica folklóru* a v roce [2024](#) *Kovačica kovaná v čase*. Oba ročníky festivalu byly podpořeny MK.

Slovensko-český klub, z.s. za dotační podpory MK uspořádal *Dni slovenskej kultúry po ČR* v roce 2023 a 2024. Spolek je zároveň zřizovatelem Slovenského domu v Praze. Někteří zástupci slovenské menšiny kritizovali činnost Slovenského domu v Praze kvůli propojení na tzv. alternativní mediální scénu.

Pražská kaviareň je spolek, jejímž cílem je propojovat nejen slovenskou komunitu, podporovat demokratické hodnoty a rozvíjet veřejnou diskusi o dění na Slovensku. V letech 2023 a 2024 uspořádala největší veřejná shromáždění Slováků v Česku na podporu demokracie na Slovensku. Kromě toho organizuje debaty, kulturní akce a setkání, čímž propojuje krajanské spolky a posiluje česko-slovenské vztahy.

Společnost Milana Rastislava Štefánika se zaměřuje na uchování odkazu generála Milana Rastislava Štefánika a na podporu vztahů mezi Čechy, Slováky a dalšími národnostními menšinami v ČR. Společnost pravidelně pořádá přednášky, výstavy a pietní akce k významným výročím společné historie obou národů, jako je například vznik Československého státu nebo výročí narozenin a úmrtí M. R. Štefánika.

5.11 Srbská menšina

V letech 2023 a 2024 Srbské sdružení sv. Sáva, z.s. nadále vydávalo časopis *Srpska reč – časopis srpske manjine u Češkoj republici* (*Srbské slovo – časopis srbské menšiny v České republice*) s dotační podporou MK. V dalších oblastech kultury, které lze podpořit z dotací MK, již srbská menšina žádosti nepodala.

V roce 2023 a 2024 vystoupily taneční a pěvecké soubory srbského kulturního spolku Radost v pražské Ústřední knihovně. Dále spolek organizoval kurzy srbského folkloru pro děti a dospělé v DNM v Praze.

V březnu 2024 na jednání Rady a pak v květnu 2024 na jednání Pracovní skupiny pro řešení situace německých (a dalších) hrobů v ČR zástupci srbské menšiny upozornili na špatný stav mauzolea v Jindřichovicích, největšího pohřebiště obětí 1. světové války v ČR. Uloženy jsou zde ostatky 7 190 Srbů a 189 Rusů. Rekonstrukci brání právní situace, kdy vlastníkem krypty je neexistující Jugoslávie. Černá Hora dle slov zástupce srbské menšiny není ochotna vzdát se vlastnictví a umožnit tak Srbsku začít s rekonstrukcí. Na pracovní skupině se následně domluvil další postup, a to oslovení Ministerstva obrany jako zodpovědné instituce za válečné hroby v ČR a jeho případné kontaktování Černé Hory v této otázce.

5.12 Ukrajinská menšina

Ukrajinská národnostní menšina publikovala ve sledovaném období dva časopisy s podporou MK. Prvním z nich je časopis Porohy (*Překážky*) vydávaný organizací Ukrajinská iniciativa v ČR, z.s. Tento kulturně-politický měsíčník pro Ukrajince v ČR vycházel 12krát ročně. Druhým časopisem byl pak Ukrajinský žurnál vydávaný organizací RUTA, z.s. Celkově v letech 2023 a 2024 vyšlo 20 čísel tohoto časopisu.

V letech 2023 a 2024 vyšly např. tyto publikace v ukrajinštině:

- Arkhanhelska, Alla, Merzová, Radana a Cholodová, Uljana, ed. *UCRAINICA XI: současná ukrajinistika doma a ve světě – výzvy, problémy, perspektivy*. 2024.
- Huzovska-Korycka, Halyna. *Svět kolem nás / Svit navkolo nas*. 1. vydání. 2024. Kniha je psaná česky a ukrajinsky a nabízí poetické příběhy o přírodě, lidskosti a hodnotách, vhodné pro děti i dospělé.
- Kharkivska, Tetyana a Kharkivskyy, Yuriy. *Noční příhody obyčejných věcí / Нічні пригоди звичайних речей*. 1. vydání. 2023. Kniha je určena dětem a obsahuje krátké poučné pohádky o empatii, spolupráci a odvaze, psané česky i ukrajinsky.

Český rozhlas od roku 2022 provozuje vysílání v ukrajinštině [Radio Ukrajina](#) pro ukrajinsky mluvící posluchače v ČR. Nabízí zpravodajství, praktické informace, kulturní pořady i hudbu. Dalším zdrojem informací pro Ukrajince v ČR je [Radio Prague International](#) v ukrajinštině.

Ukrajinská iniciativa v České republice, z.s. zorganizovala za podpory MK *Dny ukrajinské kultury 2023 a 2024*. Kromě Prahy program festivalu probíhal v dalších městech, např. v Hradci Králové, Chomutově nebo Brně. V roce 2024 tato organizace oslavila 30. výročí vzniku. Oslava se konala v Kulturním domě Prahy 4 spolu se souborem lidových tanců [Džerelo](#), který slavil 20. výročí založení.

5.13 Vietnamská menšina

Pro vietnamskou menšinu v ČR připravovala zpravodajský a kulturní obsah online mediální platforma [TamdaMedia.eu](#). Portál nabízí aktuální informace, praktické rady, jazykové kurzy i zábavný obsah ve vietnamštině i češtině. Na stránkách je k dispozici také video obsah týkající se aktuálního dění v ČR a ve světě, reportáže z českých měst, trhů, tradic apod. Kromě toho nabízí video lekce češtiny pro Vietnamce.

Další platformou pro informování vietnamské národnostní menšiny v ČR byla [Secviet.cz](#). Poskytovalo aktuální informace, komentáře, praktické rady i kulturní obsah ve vietnamštině.

V ČR v období 2023 a 2024 vycházelo několik [časopisů ve vietnamštině](#), které byly distribuovány především fyzicky, např. v areálu SAPA v Praze. Patřili mezi ně např. *Tuần Tin Mới*, *Vạn Xuân* či *Thế Giới Trẻ*. Některé z nich vycházejí za podpory vietnamské ambasády v Praze.

Knihy nejen o vietnamské kuchyni, od vietnamských autorů v češtině, ale také překlady českých autorů do vietnamštiny nabízí [e-shop SAPA](#). Za roky 2023 a 2024 není v nabídce žádná nová publikace ve vietnamštině.

V roce 2023 spolek Viet Up, z.s. uspořádal za dotační podpory MK pátý ročník festivalu druhé vietnamské generace [Banán fest](#). Program zahrnoval hudbu, workshopy, přednášky, diskuse či vietnamskou kuchyni.

Oslavy Vietnamského nového roku – Lunárního nového roku v Ostravě i v letech 2023 a [2024](#) zorganizoval Vietnamský spolek Moravskoslezského kraje a Ostravy, z.s. za podpory MK.

6. Hlavní výzvy národnostních menšin

Národnostní menšiny v ČR se v letech 2023 a 2024 potýkaly s řadou problémů. Mezi nejčastěji zmiňované patřily – jak v rámci Rady a výborů, tak v odpovědích na dotazníky od zástupců menšin, krajů a resortů – dezinformace a nenávistné projevy, nedůvěra uvnitř menšin, finanční potíže menšinových organizací, nezájem o členství a úbytek aktivních mluvčích menšinových jazyků, nedostatečná kapacita DNM v Praze a sociální či právní problémy.

6.1 Dezinformace a nenávistné projevy

Na programu Rady v září a v prosinci 2023 byla řešena problematika dezinformací ve vztahu k menšinám. Zmocněnkyně vlády pro lidská práva upozornila na *Desatero komunikačních doporučení pro případy eskalace napětí a konfliktu pro obce* (dále jen „[desatero pro obce](#)“). Jedná se o praktický návod pro obce, jak efektivně komunikovat v krizových situacích, aby se předešlo panice, podpořila se důvěra a zabránilo se dalšímu vyhození situace. Na zasedání

Rady v prosinci byl přítomen Miloš Gregor, poradce předsedy vlády pro oblast dezinformací, jenž se zaměřuje zejména na oblast vzdělávání, mediální gramotnosti a strategickou komunikaci vlády.

Na zasedání Rady v říjnu 2024 zmocněnkyně vlády pro lidská práva přítomné obeznámila se zřízením pracovní skupiny koordinované Odborem lidských práv a ochrany menšin Úřadu vlády, která se věnovala problematice předsudečného násilí a nenávistných projevů. V pracovní skupině jsou zastoupeny klíčové resorty, instituce i organizace občanské společnosti, jež pracují s oběťmi a viktimizovanými skupinami. Hlavním cílem pracovní skupiny bylo připravit, ve světle mezinárodních standardů, politik a osvědčených praxí, strategická doporučení vládu, včetně návrhů legislativních změn (tato doporučení byla nakonec [vládou vzata na vědomí v červnu 2025](#)). S MV byla rovněž připravena informační kampaň zaměřená na zvýšení vnímavosti vůči projevům agrese a obeznámení se se způsoby přivolání pomoci.

Také v důsledku dezinformací v letech 2023 a 2024 docházelo k vypjatým situacím mezi romskou a ukrajinskou menšinou (např. v souvislosti s úmrtím romského mladíka na přehradě v Brně). MV považuje za efektivní a účinný nástroj k řešení tohoto problému projekt Asistent prevence kriminality se zapojením zástupců romské a ukrajinské menšiny. Ve výše zmíněném desateru pro obce ke krizové komunikaci jsou uvedeny příklady dobré i špatné praxe v řešení napjaté situace mezi romskou a ukrajinskou menšinou. Podle krajského koordinátora se městu Brnu při řešení vypjaté situace osvědčila úzká spolupráce mezi městem, neziskovými organizacemi, krajem a členy menšiny.

V souvislosti s předsudečným násilím vůči Romům Rada projednala a následně přijala právně nezávaznou definici anticikanismu. Definice byla navržena Mezinárodní aliancí pro připomínání holokaustu (International Holocaust Remembrance Alliance, IHRA) a její celé znění je v [zápisu z Rady z března 2024](#).

Specifickou oblastí dezinformací a nenávistných projevů ve vztahu k menšině, tentokrát náboženské,¹³ byla problematika nárůstu antisemitismu v ČR. Na zasedání Rady v prosinci 2023 bylo přijato [usnesení](#), v němž Rada odsoudila jakékoliv projevy antisemitismu v jakékoliv formě. Vyzvala občanskou společnost k boji proti antisemitismu, vyzvedla potřebu vzdělávání o antisemitismu a podpořila opatření na ochranu židovských objektů v ČR. Přijetí usnesení předcházela informace zástupce Federace židovských obcí ČR o nárůstu antisemitských projevů v ČR po útoku teroristické organizace Hamás 7. 10. 2023. Na následujícím zasedání Rady v březnu 2024 zástupci MV představili statistiky o nárůstu antisemitismu v ČR, zejména v online prostředí.

6.2 Nedůvěra mezi členy menšiny a jejich organizacemi

Problém napjatých vztahů uvnitř menšiny a jejích spolků se týká především ruské a běloruské menšiny v ČR. Situace nedůvěry byla do velké míry vyhrocena v souvislosti s agresivní válkou vedenou Ruskou federací proti Ukrajině. Ruská menšina je rozdělena na tábor podporující Ukrajinu a odsuzující agresi Ruské federace na Ukrajině na jedné straně a tábor proruský, resp. prorežimní, který obhájí pozici Ruska ve válce na straně druhé.

V případě běloruské menšiny panuje uvnitř diaspory nedůvěra a strach před běloruskou „agenturou“. Podle zástupců běloruské menšiny se každý „neopatrný“ výrok nebo čin může

¹³ Zástupce židovské komunity je stálým hostem v Radě, viz [seznam členů Rady](#).

dostat do hledáčku bezpečnostních složek Běloruska a mít negativní vliv na život blízkých v Bělorusku.

Na nedostatečnou komunikaci a spolupráci mezi spolky uvnitř menšiny upozornili také Slováci. Podle slovenských zástupců existují dva hlavní proudy uvnitř slovenské menšiny, které jsou vůči sobě nastavené kriticky, reprezentují odlišné politické názory. Zároveň se v odpovědích slovenské menšiny projevila kritika regionálních spolků vůči spolkům soustředěným v hl. m. Praze, a to zejména z hlediska podfinancování těch prvních. Podle zástupců slovenské menšiny zůstává výzvou zlepšení komunikace a spolupráce mezi všemi spolky hlavně u aktivit směřujících ke prospěchu menšiny.

6.3 Finanční problémy menšinových organizací

Většina zástupců menšin se shoduje na tématu nedostatečného financování menšin ze strany státu, přičemž dotační podpora je pro některé spolky klíčová z hlediska zachování jejich fungování.

V roce 2023 byl v této oblasti aktivní Výbor pro dotační politiku Rady (dále jen „výbor“). Na jednání Rady v březnu 2023 byl schválen revidovaný statut výboru, který se v roce 2023 sešel celkově třikrát. Prostřednictvím dotazníku k poskytování dotací ze státního rozpočtu na činnost spolků národnostních menšin identifikoval hlavní problémy dotačních programů, a to nedostatečnou finanční alokaci v programech, která nezohledňuje každoroční inflaci, pozdní vyplacení dotací státními úřady a administrativní náročnost dotačního řízení.

Jako příklad dlouhodobě se neměnicí alokace dotačních programů zaměřených na národnostní menšiny lze uvést dotační programy Úřadu vlády. Za posledních pět let (2020–2024) nedošlo k navýšení alokace ani na jeden ze čtyř dotačních programů v této oblasti (Podpora implementace Charty – 3 000 000 Kč, Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce – 12 750 000 Kč, Podpora terénní práce – 11 900 000 Kč, Podpora koordinátorů pro romské záležitosti – 5 850 000 Kč). Pokud by byla každým rokem zohledněna [míra inflace za toto období](#), tak v případě dotačního programu Charta měla vzrůst výše alokace z 3 000 000 Kč v roce 2020 na 4 192 965 Kč v roce 2024.

Zástupci menšin dále upozornili na pozdní vyplacení dotací ze strany ministerstev, což vedlo k paralyzování činnosti spolků národnostních menšin. Například v roce 2023 měly všechny dotační programy zaměřené na národnostní menšiny termín pro podání žádostí stanovený na období od září do prosince, přičemž k samotnému vyplacení dotací ze strany MK a MŠMT docházelo až v období od května do června. Výbor přijal k problematice rovněž usnesení, kterým žádal příslušné resorty o zrychlení informování o podpoře jednotlivých žádostí, neboť jednotliví žadatelé se dostávali z důvodů pozdního informování do platební neschopnosti. MŠMT v reakci na kritiku pozdního vyplacení argumentovalo nedostatkem dotačních pracovníků a jejich nezastupitelnosti v případě indispozice.

Pro národnostně menšinové spolky bylo často komplikované zorientovat se ve formulářích pro podávání žádostí o dotaci napříč resorty. Zástupci menšin apelovali na sjednocení formulářů, případně také sloučení všech dotačních programů pod jeden zastřešující rezort. Někteří zástupci vyzvedli přehlednost informačního systému s granty MŠMT. V souvislosti s dotační podporou neziskovým organizacím člen výboru doporučil praktický online nástroj [Grantovydiar.cz](#). Portál nabízí přehledné kalendárium dotačních programů, možnost filtrování podle témat, cílových skupin nebo poskytovatelů, a také upozornění na blížící se termíny.

Především pro vydavatele tiskovin by bylo prospěšné, aby resorty nastavily možnost víceletého financování dotací ze státního rozpočtu. Otázkou víceletého financování se již intenzivně zabývá Rada vlády pro nestátní neziskové organizace.

Rovněž se ve sledovaném období nepodařilo aktualizovat či nahradit nařízení vlády č. 98/2002 Sb., které je už v některých ohledech zastaralé a nereaguje např. na změny v oblasti elektronizace médií, nicméně byly za tímto účelem podniknuty konkrétní kroky a k novelizaci mělo dojít v roce 2025, nejpozději pak v následujícím roce.

Ruská menšina v souvislosti s financováním upozornila na fakt, že na rozdíl od jiných menšin, nemá žádnou podporu z mateřské země a může počítat pouze s pomocí od ČR. Z Ruska byly a jsou podporovány pouze prorežimní ruské spolky. Obdobné situaci čelí však i romská menšina, která naopak nemá žádný „mateřský“ stát.

Kromě státního rozpočtu mohly menšinové spolky ve sledovaném období žádat o podporu v dotačních programech krajů. Například v letech 2023 a 2024 poskytovaly [Jihomoravský kraj](#), [Liberecký kraj](#), [Moravskoslezský kraj](#), a Ústecký kraj dotace specificky zaměřené na národnostní menšiny. Karlovarský kraj každoročně přispívá na Den národnostních menšin. U dalších krajů nejsou vyhlašovány dotační programy výhradně zaměřené na podporu národnostních menšin, menšiny tak žádají podle tématu dotačního programu (např. Královéhradecký kraj, Jihočeský kraj, Olomoucký kraj).

Výbor se dále zabýval možnostmi financování menšinových spolků z prostředků Evropské unie nebo mezinárodních organizací. Na listopadovém jednání k tomuto tématu vystoupili zástupci Visegrádského fondu, kteří představili podmínky grantového programu.

6.4 Nezájem o členství v menšinových organizacích a úbytek aktivních mluvčích menšinových jazyků

Některé menšiny se potýkaly s nízkým zájmem zejména mladší generace o práci pro menšinové organizace. Angažování mladých lidí je přitom zásadní pro zabezpečení generačního přenosu jazyka a tradic menšiny. Kromě zapojení mladých lidí do činnosti spolků je podle menšin důležité posílit výuku menšinového jazyka a zvýšit mediální prezentaci menšin (viz kapitoly 4 a 5).

Aktivitní zapojení mladých zástupců menšin zmínila např. běloruská menšina. U této národnostní menšiny se zformovalo určité aktivní „jádro“ mladých, a to i přesto, že jejich příbuzní čelí v Bělorusku možnému pronásledování.

Podle MK se také zvýšila aktivita vietnamské menšiny, u níž se na rozdíl od ostatních menšin angažují mladí Vietnamci, druhá generace emigrantů.

6.5 Nedostatečná kapacita Domu národnostních menšin

Mezi problémy, s nimiž se menšiny musely ve sledovaném období vypořádat, byla omezená kapacita prostor DNM v Praze. Podle tvrzení zástupce jedné z menšin válka na Ukrajině a související pomoc Ukrajině výrazně omezily dostupnost těchto prostor a jejich využití jinými menšinami. Jiný zástupce zdůraznil potřebu posílení kapacity DNM, např. o prostory pro archiv menšin, větší technické zázemí nebo depozitář pro dobové a tradiční předměty.

6.6 Sociální a právní otázky menšin

Problematicku sociální situace a vymahatelnosti práva řešila zejména romská, slovenská, ukrajinská a ruská menšina.

Zástupci romské menšiny poukázali na přetrvávající problém v oblasti vzdělávání, bydlení, zaměstnání a dostupnosti zdravotní péče. Podle nich byl proces odškodnění protiprávně sterilizovaných romských žen pro řadu z obětí příliš komplikovaný a chyběla k němu potřebná asistence a osvěta. Více budou tato témata analyzována ve Zprávě o stavu romské menšiny za roky 2023 a 2024.

V případě dalších menšin, tak jak na to upozornili zástupci hl. m. Prahy, je nezbytné vnímat potřeby národnostních menšin v širším kontextu. Veřejnost často za národnostní menšiny považuje také cizince, tzn. osoby bez českého občanství. Rovněž organizace národnostních menšin nabízejí podporu nejen příslušníkům menšin s českým občanstvím, ale také cizincům.

Slovenská menšina vyzvedla potřebnost sociální pomoci pro občany Slovenské republiky, kteří žijí v ČR, např. z důvodu následování rodinného příslušníka ve vztahu rodič – dítě. Často se jedná tedy o seniory, kteří nemají nárok na finanční, zdravotní či pobytovou podporu v ČR.

V důsledku války na Ukrajině přetrvávala nezbytnost řešit situaci ukrajinské menšiny, resp. velkého množství válečných uprchlíků, kteří nejsou občany ČR. S integrací této skupiny obyvatel pomáhaly jak organizace ukrajinské menšiny a další neziskové organizace, tak různé úrovně veřejné správy. Na aktuálnost potřeby efektivních nástrojů integrace ukrajinských uprchlíků upozornil např. Liberecký nebo Středočeský kraj. Po ukončení nouzového ubytování v roce 2024 chyběl dle krajských koordinátorů plán další integrace. Koordinace přešla na obce, často bez dostatečné kapacity. Mimořádný dotační titul Ministerstva práce a sociálních věcí pro poskytovatele služeb údajně nepokrýval dostatečně a flexibilně potřeby zranitelných osob z Ukrajiny.

V případě ruské menšiny byla vznesena kritika novely zákona č. 65/2022 Sb. o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, tzv. Lex Ukrajina VII (která nakonec nabyla účinnosti 11. 2. 2025). Podle této novely lze české občanství udělit občanům Ruské federace pouze v případě, že předloží doklad o pozbytí ruského občanství. Rozhodnutí o jeho pozbytí vydává Ruská federace na základě písemné žádosti, jejíž součástí je mimo jiné podmínka absence jakýchkoli závazků vůči Ruské federaci – mezi něž patří například vojenská povinnost. Součástí žádosti je rovněž občanský průkaz Ruské federace, který lze vyříditi výhradně na jejím území. Pro demokraticky smýšlející zástupce ruské menšiny, kteří nejsou „prorežimní“ je málo pravděpodobné, že by takový doklad mohli od Ruské federace získat. Tuto novelu zákona označila za diskriminační také skupina senátorů, která se na jaře 2025 obrátila na Ústavní soud ČR se [žádostí o zrušení sporných paragrafů](#).

7. Závěr

Podobně jako v poslední Zprávě o situaci národnostních menšin v ČR za rok 2022, jsme se i v této Zprávě opírali o statistická data ze sčítání lidu 2021 jako hlavního zdroje informací o počtu příslušníků národnostních menšin v ČR a počtu mluvčích menšinových jazyků v ČR. Tato data vzhledem k dobrovolnosti vyplňování příslušných otázek zcela neodpovídají skutečné početnosti národnostních menšin v ČR. Definování otázek týkajících se národnostních menšin pro účely příštího sčítání lidu 2031 bylo předmětem jednání Odboru lidských práv a ochrany menšin Úřadu vlády a ČSÚ. Zároveň ČSÚ informoval, že sběr dat o obyvatelstvu prostřednictvím formuláře (cenzus) bude použit v roce 2031 naposledy. S tím souvisí nutnost revidování současné legislativy, která je v případě národnostních menšin úzce spjata s výsledky sčítání lidu.

Ve sledovaném období nedošlo k žádným významnějším změnám právního rámce, který vymezuje práva národnostních menšin v ČR a definuje nástroje k napomáhání implementaci těchto práv. Menšinový zákon a nařízení vlády č. 98/2002 Sb. zůstávají základními právními zdroji menšinové politiky v ČR. Zejména v případě nařízení vlády č. 98/2002 Sb. by byla vhodná revize dotačního zaměření zohledňující aktuální potřeby spolků národnostních menšin. Ta by však měla být dokončena v průběhu roku 2025.

ČR je zároveň vázána naplňovat úmluvy Rady Evropy (Charta a Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin). Kontrolní mechanismy implementace Charty Výbor expertů a Výbor ministrů Rady Evropy v roce 2024 doporučily ČR flexibilnější právní úpravu označování místních názvů v menšinových jazycích, zároveň vyzvaly ČR k podpoře jazyků Charty v běžném vzdělávání a k podpoře většího mediálního zastoupení menšinových jazyků. Významným počinem v této oblasti bylo Prohlášení ČR v souladu s článkem 2 odst. 2 a článkem 3 odst. 1 Charty za účelem povýšit v ČR ochranu němčiny jako menšinového jazyka na nejvyšší úroveň, tedy podle části III Charty. ČR prohlásila, že bude aplikovat vybraná ustanovení části III Charty na německý jazyk ve vybraných osmi okresech ČR. K implementaci přispěje také Pracovní skupina pro možnost rozšíření ochrany německého jazyka částí III Charty pod Radou.

V oblasti vzdělávání v menšinových jazycích nadále přetrvával stav, kdy polské menšinové školství je jediným menšinovým školstvím dle školského zákona v ČR. V případě polských mateřských a základních škol došlo v letech 2023 a 2024 k mírnému poklesu počtu dětí a žáků. Pokles v počtu dětí mateřských škol do určité míry korespondoval s poklesem počtu dětí ve všech mateřských školách v ČR.

Šíření a přijímání informací v jazycích národnostních menšin se nadále ve větší míře přesouvalo do elektronické podoby. Některé spolky sice nadále publikovaly tiskoviny, nicméně jejich dosah hlavně mezi mladými čtenáři je neznámý. Proto spolky stále častěji zveřejňují informace na webových stránkách, sociálních sítích, prostřednictvím audio a video obsahu apod.

V oblasti kultury menšinové spolky organizovaly celou paletu akcí, jako jsou výstavy, divadla, konference či oslavy různých svátků. K hmotnému kulturnímu dědictví patřilo vydávání knižních publikací a v neposlední řadě je pro některé menšiny důležitá ochrana památek a hrobů. Aktivní roli sehrála Pracovní skupina pro řešení situace německých (a dalších) hrobů v ČR, která ve spolupráci se zmocněnkyní vlády pro lidská práva a MMR úspěšně prosadila jedno z doporučení projektu MZV a TA ČR *Problematika německých hrobů v České republice: návrh komplexního přístupu a implementace jeho výstupů*. Tímto doporučením je vytvoření dotačního programu, který umožní péči o historická pohřebiště a jejich údržbu, instalaci informačních panelů a budování památníků významných osobností a míst.

Národnostní menšiny v letech 2023 a 2024 řešily vícero problémů, mezi nejvýznamnější patřila problematika dezinformací a nenávistných projevů zejména v online prostoru. Tomuto tématu se několikrát věnovala Rada na svých zasedáních. Přijala usnesení odsuzující růst antisemitismu v ČR a v souvislosti s předsudečným násilím vůči Romům přijala právně nezávaznou definici anticiganismu. Pod Úřadem vlády pak byla zřízena pracovní skupina zmocněnkyně vlády pro lidská práva, která se věnuje problematice předsudečného násilí a nenávistných projevů s cílem připravit strategická doporučení pro vládu.

Mezi další problémy, které zmínili zástupci menšin, byla nedůvěra uvnitř komunity, finanční problémy menšinových organizací, nezájem o členství v organizacích, nedostatečná kapacita DNM či sociální a právní problémy některých menšin.

8. Přílohy

Příloha 1 Mateřské školy s vyučovacím jazykem polským

Název školy	Ulice	Místo	Děti 2023/2024	Děti 2024/2025
Mateřská škola – Przedszkole	č.p. 1	Vendryně	26	30
Mateřská škola	č.p. 70	Dolní Lomná	61	64
Mateřská škola	Školní 800	Jablunkov	20	23
Mateřská škola Przedszkole	č.p. 615	Vendryně	8	8
Mateřská škola – Przedszkole	č.p. 74	Bukovec	21	22
Mateřská škola – Przedszkole	č.p. 440	Bystřice	74	82
Mateřská škola	Pod Výtopnou 190	Návsí	20	15
Mateřská škola – Przedszkole	č.p. 60	Písek	12	14
Mateřská škola	Konská 419	Třinec	18	12
Mateřská škola – Przedszkole	č.p. 104	Milíkov	17	17
Mateřská škola	č.p. 170	Hrádek	31	32
Mateřská škola – Przedszkole	č.p. 446	Hnojník	42	43
Mateřská škola – Przedszkole	č.p. 788	Mosty u Jablunkova	18	16
Mateřská škola	Lutyňská 400	Orlová	17	10
Mateřská škola	Moskevská 162/1	Český Těšín	54	54
Mateřská škola	Hrabinská 1016/51	Český Těšín	24	21
Mateřská škola	Polní 1832/10	Český Těšín	25	23
Mateřská škola	Akátová 1361/17	Český Těšín	22	21
Mateřská škola	Školní 11	Albrechtice	20	19
Mateřská škola	Koperníková 652	Dolní Lutyně	17	17
Mateřská škola	Selská 429/14	Havířov	24	22
Mateřská škola	č.p. 326	Stonava	16	12
Mateřská škola	Těrlická 407/5	Horní Suchá	31	29
Mateřská škola	Dr. Olszaka 155/1	Karviná	60	53
Mateřská škola	Přehradní 243/9	Těrlicko	21	24
Mateřská škola – Przedszkole	č.p. 311	Ropice	19	17
Mateřská škola – Przedszkole	Dolní Lištná 172	Třinec	23	33

Mateřská škola – Przedszkole	Štefánikova 772	Třinec	36	11
Mateřská škola – Przedszkole	SNP 447	Třinec	13	29
Mateřská škola – Przedszkole		Třinec- Nebory 126	36	25
Mateřská škola- Przedszkole	Oldřichovice 210	Třinec	17	13
Mateřská škola	č.p. 70	Košařiska	11	11
Celkem			854	822

Zdroj: MŠMT

Příloha 2 Základní školy s vyučovacím jazykem polským

Název školy	Ulice	Místo	Žáci 2024/2025	Žáci 2023/2024
Základní škola	č.p. 66	Bukovec	43	42
Základní škola	č.p. 366	Bystřice	184	185
Základní škola	Pod Výtopnou 190	Návsí	23	26
Základní škola	č.p. 104	Milíkov	20	23
Základní škola	č.p. 77	Hrádek	39	38
Základní škola - Szkoła Podstawowa	č.p. 6	Hnojník	151	151
Základní škola	č.p. 234	Vendryně	135	16
Základní škola	Lutyňská 400	Orlová	12	129
Základní škola	Polní 1832/10	Český Těšín	42	44
Základní škola	Havlíčková 213/13	Český Těšín	373	395
Základní škola	Školní 11	Albrechtice	33	28
Základní škola	Koperníkova 652	Dolní Lutyně	52	45
Základní škola s pol.jaz.vyuč.	Selská 429/14	Haviřov	78	76
Základní škola s p.j.v.	č.p. 326	Stonava	11	8
Základní škola	Těrlická 407/5	Horní Suchá	102	98
Základní škola - Szkoła Podstawowa	Dr. Olszaka 156/2	Karviná	147	143
Základní škola	Přehradní 243/9	Těrlicko	30	28
Základní škola	č.p. 70	Dolní Lomná	20	16
Základní škola	Školní 438	Jablunkov	273	278
Základní škola	č.p. 750	Mosty u Jablunkova	10	7
Základní škola s p.j.v.	č.p. 146	Ropice	35	29
Základní škola	Nádražní 10	Třinec	226	216

Základní škola	Oldřichovice 210	Třinec	30	31
Základní škola-Szkola Podstawowa	č.p. 70	Košariska	9	10
Celkem			2078	2062

Zdroj: MŠMT

*Najdete nás na
linktr.ee/lidskaprava_uvcr

ODBOR LIDSKÝCH PRÁV A OCHRANY MENŠIN
Úřad vlády ČR,
nábřeží Edvarda Beneše 4,
Praha 1, PSČ 118 01
Telefon: 224 002 111
e-mail: posta@vlada.gov.cz
www.vlada.gov.cz